I. M. ȘTEFAN
LUMINA PURPURIE

CUPRINS

Fiului meu, Petre Ștefan

PARTEA ÎNTII ANUL 2070

Floarea cerului

Noaptea era pe sfârșite. Departe, spre răsărit, un palid orizont alburiu vestea ivirea zorilor. Viteza navei fusese mult micșorată și coborârea se făcea, ca întotdeauna, foarte lin; peste puțină vreme, racheta intercontinentală avea să coboare la Onești, în inima. Întinsului bazin industrial al Văii Trotușului.

Otilia deschise canalul de ventilație. Aerul rece și proaspăt al înălțimilor îi biciui obrajii.

Se întorcea de la Rangoon, unul dintre marile centre ale planetei, unde avuseseră loc serbările anului 2070. Centenarul Cosmic, cum fusese botezată aniversarea primei alunizări a omului, prilejuise festivități desfășurate timp de câteva zile sub semnul unei retrospective ample a istoriei științei și a tehnicii și mai ales a ultimului secol, care transformase radical condiția; umană. Acest secol al marilor lumini prilejuise primele contacte cu civilizații extraterestre, dăduse în mâinile omului forțe nebănuite și totodată îl eliberase definitiv de grija zilei de mâine, călăuzindu-l spre înălțimile creației neîntrerupte a comunismului.

în rachetă se vorbea mult despre evenimentele acestor zile de sărbătoare. Amintirile „supracentenarilor”, a celor care trăiseră și-n „vremea cealaltă” (spre deosebire de „vremea nouă”), stârneau exclamații de uimire.

Nava cobora lin, maiestuoasă, plutind între firmamentul ceresc și cel al luminilor terestre ale Văii Trotușului.

Privirile Otiliei fură atrase brusc spre fereastra ovală a compartimentului. În vecinătatea acelei regiuni cerești unde gravita atunci planeta Uranus — invizibilă cu ochiul liber — se ivise deodată „lumina purpurie”, care stârnise atâtea. Dezbateri aprinse în ultimele luni.

O zărea pentru prima dată, iar spectacolul îi apărea de o frumusețe negrăită. Lumina creștea și descreștea, ea o inimă care bate. Irizări viorii șerpuiau, pentru a se frânge dintr-o dată, în această ciudată floare a cerului. Apoi, pulsația deveni treptat tot mai puternică, înscriind pe catifeaua întunecată a bolții culoarea ci neobișnuită.

La un moment dat, o dilatare bruscă izbucni, asemenea unei explozii. Pete purpurii se desprinseră, ca o jerbă, din miezul luminos, împrăștiindu-se și pierind printre stelele încremenite.

Floarea. Își risipea petalele în spațiu: părea o crizantemă bătută de vânt și cerul întreg începu să se coloreze. Lumina zorilor care creștea devenise și ea purpurie, iar pe pământ reflexele roșietice dădeau locurilor o înfățișare stranie.

Apoi, dintr-o dată, ca la o poruncă nevăzută, lumina purpurie se stinse cu desăvârșire, ca și cum nici n-ar fi existat.

Totul nu durase decât câteva minute…

Otilia simțea cum inima îi bate cu putere. Pulsația aceea roșie o fascinase și o neliniștise. Se ivise pentru a opta oară, totul petrecându-se în aceeași regiune a cerului, la fel de neașteptat, de repede și de inexplicabil ca întotdeauna. Mâine, în ziare, ipotezele aveau să se confrunte din nou, cu vigoare sporită. De unde provenea lumina purpurie? De la o cometă captată de forța de atracție a lui Uranus? Puțin verosimil. De la ciocnirea unui asteroid cu un satelit al lui Uranus, care descătușase cine știe ce energii aflate în străfundurile acestor aștri? Sau poate că acolo, în preajma lui Uranus, lua naștere un nou corp ceresc…

Discul soarelui își ridicase fruntea deasupra orizontului. De la înălțimea rachetei, Otilia văzu cu bucurie firul sclipitor al Trotușului. După ploile din ultimele zile, așezările se scuturaseră de colb.

în câteva locuri, lanurile se arătau foarte dese, răsărite parcă peste un pământ inundat pe zeci de kilometri. Acolo apa lucea verzuie, iar griul și porumbul creșteau ca o perie aurie. Erau noile tipuri de culturi, dezvoltate în uriașe bazine de apă, cu săruri minerale nutritive și acceleratori de creștere, unde se obţineau cinci-şase recolte pe an.

Câmpul era mărginit de siluetele unor clădiri turnate dintr-o, masă plastică translucidă, înconjurate de site rare de pădurice. Nu departe de aceste construcții, se înșirau fabrici, hale imense, al căror acoperiș ondulat în mod neregulat părea suprafața încremenită a unei mări de lavă. Palate falnice ale vremurilor noi, atomocentrale, clădiri cu înalte cupole albe multiplicau la nesfârșit resursele naturii.

Un semnal roșu se aprinse și se stinse pe aerodrom. Otilia tresări, căci lumina aceasta îi aminti de strania floare a cerului. Parcă în spatele a tot ce vedea stăruia lumina purpurie, această nouă enigmă a bolții. Era încredințată că misterioasa crizantemă ivită pe cer nu avea să reziste multă vreme asaltului sistematic

al cercetătorilor. Dar spectacolul zorilor purpurii și ispita tainei nedezlegate puseseră trainic stăpânire pe mintea ei și i se părea iar și iar că zărește petalele florii de foc risipindu-se în spațiu.

în sfârșit, racheta ateriza.

Otilia nu zăbovi decât câteva minute în birourile aerodromului; în apropierea imediată a pădurii se zăreau A.L.C.-urile — aerodinele lenticulare Coandă —, uriașe discuri albastre, care parcă abia așteptau să se înalte, maiestuoase. Acestea erau aparate de zbor create pe baza concepției elaborate de inginerul român Henri Coandă și mai ales a „efectului Coandă”, descoperit de savant, brevetat în 1934. Acest efect consta în devierea ținui fluid într-un alt fluid.

Se grăbi într-acolo. Mergea cu pași mari, apăsați, ca un om obișnuit să străbată drumuri lungi fără să obosească.

Pe măsură ce se apropia, încerca să recunoască aerodina ce-i era destinată.

— Hb-3… Iat-o! Exclamă Otilia mulțumită.

Era o aerodină spațioasă, cu cel puțin 15–20 de compartimente.

Se gândi că visul inginerului Henri Coandă, creatorul acestui tip de vehicule, se împlinise. Își aminti de cuvintele acestui vizionar al progresului tehnic: „Avionul este un apărat imperfect; prin el omul n-a făcut decât să desăvârșească zmeul. Din copilărie. Trebuie găsit alt mijloc. Dacă aș putea crea vid deasupra mașinilor piele de zburat, ele s-ar năpusti într-acolo…”

în anul 2070, aerodinele lenticulare Coandă străbăteau cu sutele de mii văzduhul. Pentru distanțe. Limitate la câteva. Zeci sau sute de kilometri se dovediseră vehiculele cele mai avantajoase ale vremii noi. Decolau și aterizau vertical, erau lesne manevrabile în aer, puteau fi accelerate până la viteze supersonice sau oprite într-o imobilitate deplină, la orice altitudine.

înainte de a se sui, Otilia auzi din nou vorbindu-se, la micul ei televizofon-brățară, despre Cosma Căliman, Robinsonul asteroidal. Aventura acestuia, în epoca pe care o trăia, îi părea greu de înțeles, căci rachetele cercetaseră temeinic spațiul din jurul Pământului, până la Mercur, Venus, Marte și brâul asteroizilor.

Dar noutățile erau uneori, în secolul al XXI-lea, atât de surprinzătoare!…

Acum aerodina zbura cu peste trei mii de kilometri pe oră, deasupra lanțului Carpaților, spre frumoasă câmpie a Bârsei. În cabinele confortabile, această iuțeală amețitoare nu tulbura pe nimeni; nu se auzea niciun zgomot și nu se simțea vreo trepidaţie.

Cu decenii în urmă, când noul sistem de comunicație fusese introdus, călătorii trăiseră emoții contradictorii și ciudate. Decolarea se producea pe atunci aproape exploziv și cu un zgomot înspăimântător. O. Dată la înălțime, A.L.C.-urile ajungeau uneori să se dezechilibreze, înclinându-se când într-o parte, când în alta. Pasagerii aveau impresia că zboară pe aripile unor lilieci uriași, care nu știu încotro s-o apuce. În același timp, se temeau în fiecare clipă că plutirea se va sfârși printr-o prăbușire nimicitoare, așa cum strămoșii lor din veacul al XIX-lea priviseră la început cu neîncredere şi spaimă fuga nebună a trenului peste câmpii.

Acum, toate acestea erau departe, foarte departe. Nu exista pământean cure să nu fi folosit aerodina în voiajele sale, și nimeni nu se gândea că zborul ar fi prezentat vreun pericol. În vehicul domnea, dimpotrivă, o atmosferă foarte însuflețită: mulți călători urcați la Onești văzuseră lumina purpurie și își împărtășeau părerile.

Dacă în lumina aceasta purpurie va fi ceva primejdios — se gândea Otilia —, pământenii vor ști ce au de făcut. O coardă ascunsă a făpturii ei o făcea chiar să se bucure de ivirea unei greutăți: nu ocolea bătăliile și îi plăcea să ia parte la desfășurarea lor, până ce izbânda le încununa.

în fața ei se așezase un bărbat mai în vârstă, dar încă în plină putere. Părea să aibă cel mult o sută treizeci de ani. Comunicase, un răstimp, la televizofon cu un prieten din Vancouver, care îl numea Mustafa Al Hamid. Când termină intrară în vorbă.

Mustafa Al Hamid era inginer, dar, pe lângă aceasta, un pasionat colecționar de artă. Îi povesti Otiliei că prietenul său din Vancouver, psiho matematicianul Drew Olston, lucra la un mare tratat privitor la influența psihică a culorilor. Desigur, problema aceasta fusese de mult studiată și aplicată cu

rezultate bune în uzine, spitale, școli, în creația arhitectonică și urbanistică, contribuind la adaptarea mediului ambiant la cerințele omului. Dar Olston mersese mai departe cu investigația sa. El elaborase metode matematice pentru stabilirea precisă a culorilor și combinațiilor coloristice optime corespunzătoare fiecărui tip de activitate, fiecărei vârste, fiecărui temperament individual, ba chiar și. Tratamentului fiecărei boli. Determinarea se făcea pe cale cibernetică, pentru rezolvarea fiecărui caz fiind nevoie de numai câteva secunde.

Otilia se arătă foarte interesată de această problemă. Discuția alunecă apoi, în mod firesc, spre influența sunetelor și mai ales a muzicii asupra psihicului. Al Hamid era de părere că efectul muzicii poate fi interpretat matematic. De asemenea, credea că acest lucru se va dovedi de mare folos, făcând posibilă precizarea tratamentului muzical al diferitelor boli care era abia la începuturile lui.

— De altfel, remarcă el, oricine poate constata că în ultimele decenii arta a pătruns tot mai adânc în viața cotidiană a fiecăruia dintre noi. Poate că nu va trece mult și oricine va deveni un artist creator.

Era încredințat că omenirea nu se mai putea aștepta la niciun eveniment nefericit, deoarece societatea se eliberase pentru totdeauna de silnicia exploatării. Se mai punea, după părerea lui, problema organizării unor dezbateri sistematice cu ființele de pe alte corpuri cerești locuite. Considera că până acum nu se obținuseră decât legături sporadice, izolate și mai ales i se pă ea că aceste contacte cu civilizațiile altor lumi nu erau de ajuns folosite pentru lărgirea orizontului omenesc.

Otilia îi spuse că aceasta depinde în mare măsură de noi, de capacitatea pământenilor de a se ridica la o viziune cu adevărat cosmică a realității, depășind îngustimea unor idei pretinse de ei universale, dar provenind în realitate numai din experiența terestră.

— Să așteptăm oare ca numai alții să se adapteze la felul nostru de a vedea lucrurile? își explică ea ideea. Omul are nevoie de o claviatură rațională mai largă. Chimia, fizica, geologia, biologia noastră mai sunt încă prea pământești.

Pe de altă parte, după părerea mea, nu pregătim încă de ajuns, din punct de vedere biologic, pe cosmonauți pentru

expedițiile extraterestre. Vreau să spun că facem prea puțin pentru a-i adapta profund la condițiile noi pe care le vor avea de înfruntat.

— Ești cumva tehno biolog? întrebă Al Hamid.

Se referea la o îndeletnicire relativ recentă, care experimenta provocarea unor modificări biologice prin mijloace ca acțiunea unor radiaţii,. Montarea de organe artificiale, procedee chirurgicale. Acestea serveau, de pildă, pentru evitarea transmiterii ereditare a unor trăsături biologice negative sau pentru adaptările necesare în călătoriile cosmice.

— Da, aceasta este prima mea profesiune.

— Şi cu ce specialitate?

— Am lucrat mai ales în domeniul echilibrului, pentru a evita neplăcerile suferite de atâția cosmonauți în legătură cu rămânerea îndelungată în imponderabilitate sau în condiții de atracție mult reduse. Este o problemă foarte delicată, dar în ultimul timp a fost pus la punct uii procedeu care, bine aplicat, permite adaptarea, pentru durata dorită, la orice condiții prestabilite.

— Un tratament chirurgical?

— Nu, și acesta este un avantaj însemnat. Procedăm prin iradierea urechii interioare.

— Dar nu te temi de o schilodire a făpturii? întrebă Al Hamid.

— Schilodire? Dimpotrivă! O metodă cât se poate de rațională și lipsită de orice pericol. Un coleg al meu a pus la punct un procedeu de adaptare biologică care modifică nevoile alimentare, conform condițiilor specifice expediției.

Brusc, Otilia se opri. Pe ecranul televizorului se ivise un peisaj marin, văzut de pe înălțimea unor stânci. Valurile verzui, scurte și repezi, rostogoleau în creștet coame de spumă. În încăpere se simți, ușoară, bătaia brizei și se răspândi mirosul algelor…

O mărturie

După emisiunea marina, crainica anunță o declarație a lui Cosma Căliman despre „vremea nouă”.

Niciodată oamenilor nu le-a venit ușor să-și judece propria epocă; declarația aceasta era de aceea așteptată cu multă nerăbdare. Cosma Căliman,. Fire inovatoare și temerară, părăsise planeta încă în secolul al XX-lea, plecând în Cosmos cu o rachetă monoloc. Devierea neașteptată a orbitei calculate îl

dusese la un pas de pierzanie. După nenumărate peripeții, ajunsese pe un asteroid cu orbita de foarte mare excentricitate, unde reușise să trăiască, cu ajutorul proviziilor substanțiale ale navei și al prelucrării unor materii ale corpului ceresc, timp de câteva decenii. Cu numai câteva luni în urmă, asteroidul se apropiase iar de Pământ și astronautul izbutise să revină pe planetă.

Cosmonautul apăru pe ecran fără obișnuitul redactor al televiziunii. Ca prima vedere ai fi crezut că vânturile înghețate și zăpezile i-au pârlit obrazul pe vreun pisc de munte, dar privindu-l mai bine observai că are pielea măslinie, cu reflexe de bronz verzui. Câteva clipe, chipul. Lui, de o puternică expresivitate, zâmbi telespectatorilor. Un zâmbet sincer, deschis, dar care nu izbutea să ascundă neliniștea care scânteia în ochii mari, albaștri.

Apoi, glasul acestui Robinson al Cosmosului începu să se reverse, ca o undă puternică, răscolitoare.

— Radioteleviziunea mi-a cerut să vă împărtășesc, fugar cele ce am simțit întâlnindu-mă cu „vremea nouă”. Nu-i de loc ușor. Am plecat de pe Pământ pe timpul când se făcuseră primii pași spre cucerirea Universului, iar o parte a planetei mai era încătușată de capitalism. Primele senzații la revenire au fost covârșitoare. Într-un deceniu se realizează, acum cât altădată într-un veac.

Viaţa e atât de diversă, de mobilă „de fascinantă! Mă ameţește viteza circulației în orașe și pe autostrăzi; îmi dau seama că locuitorul unui burg medieval nu s-ar fi simțit altfel în tramvaiul electric. Automobilele voastre suspendate, care aleargă fără roți deasupra drumurilor, ca niște păsări ce zboară foarte jos, îmi dau un simţământ de neliniște, pe care cu greu mi-l pot stăpâni. Aș vrea să vă spun că mă scol de la mesele voastre cu concentrate cam flămând, deși cu convingerea rațională că am mâncat destul. Recunosc utilitatea norilor luminescenți cu care vă iluminați în multe orașe nopțile, dar sufăr cumplit că pe cer nu se mai văd nici Luna, nici stelele. Oare îndrăgostiții voștri își jură dragoste sub clar de lumină artificială?

Desigur că vreți să știți cum arătați. Când am ieșit pentru prima dată între oameni, după îndelungată mea absență, m-au

impresionat frumusețea, vigoarea, voioșia voastră. Se cunoaște că asupra oamenilor de astăzi nu mai planează spaimele întunecate ale trecutului.

Multă vreme m-a frământat o problemă crucială pentru valoarea civilizației voastre. Voiam să știu dacă aspectul fizic al oamenilor reflectă o uniformitate sporită sau, dimpotrivă, o varietate mai mare. Impresii contradictorii mă încercau. Tinerilor voștri le sunt străine multe dintre diferențierile trecutului, când unii purtau stigmatele mizeriei și ale suferințelor îndurate, iar alții erau produsul unei existențe lâncede, duse pe spatele celor mulți; medicina a îngăduit și corectarea unor defecte fizice care deosebeau pe oameni; s-a făurit o generație nouă, aproape unanim izbutită.

Cu toate acestea, mi-am dat curând seama că în fizionomie, în mimică, în tot ce oglindește simțirea și gândirea, oamenii sunt astăzi mai variați, mai puternic individualizați decât altădată, animați de pasiunea creației. Comunismul n-a revoluționat numai societatea, el a transformat radical omul, lărgindu-i concepția despre realitate, purificându-i cugetul. Activitatea voastră intelectuală se desfășoară la o mare tensiune, într-un ritm uimitor și, cu toate că durata ei este mai redusă, mie mi se pare de-a dreptul amețitoare. Nu știu care-i pricina: poate că de vină este cantitatea enormă de cunoștințe vehiculate, poate complicarea extremă a aparatului matematic, poate rapiditatea cu care procedați. Fapt este că eu unul suport cu greu această trepidație, așa cum nu mă pot obișnui cu greutatea trupului meu, după atâţia ani în care pe asteroid am cântărit doar câteva grame;

Hotărârea ca fiecare individ să depună zilnic o activitate calificată, legată direct de practică, mi se pare excelentă; înfăptuirea ei a legat adânc știința, arta, învățământul de realitate și totodată le-a îmbogățit. În același timp, omul a dobândit astfel o forță nouă pentru celelalte activități ale sale.

Orașele voastre (cu excepția circulației) m-au încântat; sunt urbe-grădini, artistic sistematizate și cu un confort minunat. Piedestalul izbânzilor voastre este înalt, până dincolo de nori.

Voi, prieteni, trăiți era de aur a omenirii…

Chipul lui Cosma dispăru de pe ecran. În locul lui apăru un peisaj de pe asteroidul cu care călătorise curajosul cosmonaut și

în difuzoarele aparatului răsunară acordurile unui cântec inspirat din epopeea zborurilor interplanetare.

în compartimentul unde se afla Otilia, nimeni nu scoase mult timp nicio vorbă.

Deodată, ca și cum gândurile ar fi atras magnetic obiectul lor, ușa compartimentului se deschise. Prin ea pătrunse trupul masiv al lui Cosma Căliman, producând uluirea tuturora. Era înalt și voinic, mai masiv decât îl bănuiseră pasagerii privindu-l pe ecranele televizorului, dar mersul lui părea să dezmintă acest aspect de rigoare. Era un mers de infirm. Picioarele se poticneau mereu, de parcă nu știau cum să poarte trupul acesta cu mult prea greu.

Câteva clipe, Cosma rămase pironit locului, nedumerit de mirarea pe care o producea apariția lui. Apoi, brusc, înțelese:

— Bună seara... Iertați-mă pentru această surpriză, într-o lume perfectă ca a dumneavoastră. Emisiunea s-a făcut chiar de aici, din aerodina Hb-3.

Atmosfera se destinse. Cu toate acestea, nimeni nu-și reveni îndeajuns ca să-i răspundă măcar printr-un salut, înainte ca el să fi părăsit salonul.

Necazurile lui Dinu Varga

În cabină, Dinu Varga îl primi pe Cosma cu cordialitate.

— Bravo! Mi-a plăcut. Se vede că progresezi chiar mai repede decât s-a presupus. Totul e să nu-ți pierzi răbdarea.

Omul care vorbise era un bărbat de statură mijlocie, cu o față prelungă și trăsături energice, clar conturate. Ochii negri, ușor arcuiți spre tâmple, erau umbriți de sprâncene groase. Obișnuia să sublinieze unele cuvinte printr-o intonație aparte.

Ședeau față în față, în cele două fotolii comode ale compartimentului, și se priveau prietenește. Ochii albaștri ai lui Cosma, a căror strălucire apărea și mai evidentă pe nuanța de bronz a pielii, nu-l slăbeau pe Dinu și în colțul gurii fostului naufragiat cosmic înflori un zâmbet.

În dreptul geamului apărură și dispărură tot atât de repede două mici aerodine, asemenea unor lentile puternic bombate.

— Ascultă, Dinule, de mult voiam să-ți spun că ești un pedagog ca vai de lume. Am ghicit de vreo lună marele secret pe care încerci să-l ascunzi cu gingășie de elefant, arătându-te ca un binevoitor oarecare, doritor să mă însoțească. Îmi și

imaginez scena. Când am revenit pe planetă ai fost probabil chemat la consiliul psihofiziologic teritorial:

„Îți încredințăm o misiune de mare răspundere, ți s-a spus acolo. Te rugăm să te ocupi de Căliman. După lipsa lui îndelungată, e un neadaptat. Plimbă-l prin lume și familiarizează-l cu ea. Dar ai foarte mare grijă: din toate câte puțin, cu măsură. Ritmul epocii noastre nu poate fi asimilat dintr-o dată. Nu uita că vigoarea pe care o manifestă este amăgitoare. Aspectul lui tineresc se datorește unor influențe cosmice necunoscute, exercitate pe asteroid, care pot să-și înceteze brusc efectul. O prăbușire îl pândește oricând. Fii pentru câteva luni tutorele lui! L-am fi internat într-un sanatoriu, dar o pasăre ca asta nu poate fi reținută în colivie”.

Dinu râse cu toată fața.

— N-au fost astea cuvintele, dar sensul lor l-ai cam ghicit. Cu un fiu adoptiv atât de nechibzuit, nu-i lesne s-o scoți la capăt. Toate te interesează: și ultimele controverse științifice, și noile principii de educație, și ultimele opere literare, și comportarea anti substanţelor recent create. Şi pe urmă, după prea multă încordare, urmează epuizarea nervoasă.

— Ia ascultă, Dinule, în definitiv, ce părere ai despre metoda învățării înotului prin aruncarea candidatului neștiutor în apă?

— Cam periculoasă.

— Și totuși eu o consider cea mai bună.

— Prea multă cutezanță, Cosma!

— Poate… Dar parcă tu însuți nu te lupți uneori cu morile de vânt?

— Cu morile de vânt? N-ai priceput ce ți-am spus ieri. Despre altceva era vorba. Voi încerca să fiu mai deslușit. Uite, la Complexul nostru astronomic-astronautic de la Iezer, apare o idee ieșită din comun, pe care autorul ei o elaborează pe cât se pricepe. Datorită noutății, are desigur unele slăbiciuni, unele teze insuficient fundamentate. Uneori ideea învinge. Alteori însă nu izbutește să străbată. După mine, îndrăznelii ar trebui să i se acorde cu mult mai mult credit. Chiar o idee la început neverosimilă merită să fie urmărită până la capăt. Amintește-ți de începuturile relativității einsteiniene; pe atunci, cei mai mulți o socoteau absurdă.

Când am fost chemat la consiliul psihofiziologic, intrasem Tocmai într-un conflict cu secția mea, secția de prognoze. Cosmice.

— Aha! observă Cosma, vasăzică sarcina de dădacă ai primit-o ca un fel de penitență.

— Spune-i cum vrei... Prezentasem secției un referat a cărui temă era aceea că pe sateliții planetelor uriașe ar putea exista forme de viață, dar că aceasta este mai mult cavemicolă, datorită condițiilor neprielnice de la suprafață. Bineînțeles că făpturile respective trebuie presupuse cu înfățișări foarte diferite de cele terestre, fiind adaptate condițiilor mediului. Nu-ți voi da amănunte, ca să nu te obosesc, dar referatul meu nu a fost acceptat ca document oficial al secției, considerându-se că probele nu sunt concludente. Am fost nevoit să-l public ia rubrica de discuții a unei reviste de specialitate și am avut satisfacția să aflu că un cercetător de la un alt complex a ajuns la concluzii asemănătoare.

De altfel, conflictul este mai vechi. De câteva ori m-am ciocnit de opoziția conducătorului secției mele, care consideră părerile mele hazardate...

— Dar tu, Dinule, crezi în ideea ta? Ești convins de adevărul ei? Mă refer la ipoteza făpturilor cavernicole.

— Sigur că da. Am doar argumente și date în sprijinul ei.

— Atunci n-ai dreptul să te descurajezi. Dacă crezi într-o idee, luptă până la capăt pentru ea!

Vocea lui Cosma răsună miri caldă, mai apropiată, când spuse:
— Pe asteroid, în lungul meu naufragiu, am trecut prin multe situații tragice, desperate, când totul, dar absolut totul, părea pierdut în fața mea se ridicau probleme ce păreau nerezolvabile, și și acestea erau tocmai problemele de bază ale existenței, dar iubeam cu fervoare viața și tot atât de dragă îmi era cercetarea spațiilor necunoscute pe care un om le străbătea pentru prima, oară. M-am îndârjit împotriva foamei și setei care mă amenințau, împotriva căderilor meteorice și emanațiilor radioactive. Am născocit ceea ce niciodată n-aș fi crezut că un om izolat poate să inventeze. Am izbutit să înfrâng sentimentul apăsător al singurătății astrale. Și nicio clipă nu mi-am neglijat observațiile științifice. Am lucrat, cu mijloacele puține de care

dispuneam, la repararea navei deteriorate, care era singura mea șansă de a revedea planeta natală.

La început mi s-a părut cu neputință să refac racheta, căci o serie de mecanisme esențiale i se deterioraseră; până la urmă însă, cosmonava și-a luat zborul spre Pământ. Îți vorbesc despre toate astea numai ca să înțelegi cât de important este să aperi și să susţii până la capăt lucrurile în care crezi.

Se opri câteva clipe și continuă:

— Spune-mi, despre lumina purpurie, care s-a ivit în ultima vreme. Ce crezi?

— După părerea mea, o lumină atât de puternică nu poate fi produsă decât de o sursă naturală de energie nucleară, observă Dinu. Dar ce se află în spatele ei? Acum câteva zile s-a ţinut la complex și un simpozion, la care au vorbit zeci de specialiști. Cei mai multi s-au declarat partizanii ipotezei coliziunii unor corpuri cerești... Tu ce gândești?

— Cu toții aţi acceptat ipoteza unui fenomen natural, observă Cosma. Dar dacă e vorba de o rachetă-pirat? Imaginează-ți un cosmotaxi, cu un echipaj îmbătat de perspectiva aventurii...

— Și de unde radiația, lumina? îl întrerupse Varga.

— Explozii nucleare provocate.

Mi se pare puțin probabil. Un cosmotaxi care să ajungă în preajma lui Uranus...

Dinu *se* întrerupse, deoarece i se păru că pe chipul lui Cosma apăruse o expresie de oboseală.

— Am pălăvrăgit cam mult și am impresia că te resimți, spuse Varga. Îmi pare rău. De altfel, în ultimele zile nu-mi place, în general, cum arăți. Știi ce? Răsfoiește puțin această publicație umoristică.

— E ceva mai de soi?

— În orice caz, îți poate servi ca destindere.

— E bine că omenirea nu a uitat să râdă de propriile-i cusururi.

— Cât vor fi oameni, vor exista și aspecte rizibile ale vieții lui, Cosma.

— Bine, Dinule, dă-mi revista. Poate că devin și eu colaboratorul ei. Ca unul venit de departe, s-ar putea să observ unele păcate ale epocii, care vouă vă scapă...

Spre înălțimi

Înainte de sosirea la Bran, Dinu îi mai povesti protejatului său câteva anecdote despre Oieru, un cercetător de la Iezer, care era în ultimii ani ținta glumelor nevinovate ale colegilor săi,. Apoi apăsă pe televizofonul-brățară, al cărui ecran se deschise ca o mică umbrelă. Varga anunță la complex sosirea lor apropiată.

Când coborâră din aerodină, un trotuar rulant îi porni pe cei doi prieteni spre centrul orașului Bran. Pe trotuarul mobil era multă lunie și Cosma se simți cuprins de amețeală. După deceniile petrecute în cea mai deplină singurătate, aglomerația îi provoca întotdeauna un simțământ de teamă.

La câțiva metri înaintea lor, prin mulțimea celor care circulau, le atrase atenția silueta sprintenă a Otiliei, bună prietenă a lui Varga.

Dinu făcu prezentările:

— Draga mea, ţi-l prezint pe Cosma Căliman. E un spirit caustic și te sfătuiesc să te ferești de el. Iar tu, Cosma, să știi că fata asta este o strălucită tehno biologă. O cheamă Otilia Crivăț.

îşi strânseră mâinile.

— Cum adică „crivăț”? Zefir... glumi Cosma. Ascultă, Dinule, multe lucruri ați reușit să schimbați voi în lipsa mea, dar grația și frumusețea femeii n-ați revizuit-o încă.

— Asta se numea, mi se pare, în vremea cealaltă un compliment. Surise Otilia.

— Aha, iar am comis ceva nepotrivit! suspină Cosma. Dar cum se traduce acum un asemenea gând, când vrei să-i dai grai? Trebuia să spun la jumătate de minut după ce ne-am cunoscut: „Ce frumoasă ești, Otilia! Ți-am admirat armonia mișcărilor și chipul suav. Dacă te-aș fi văzut din Cosmos, aș fi coborât neîntârziat până-n palatul tău de sticloplast”

Trotuarul îi scoase într-o piață circulară. Călătorii se risipiră care încotro și Cosma răsuflă ușurat. Clădiri ovoidale, cu terase largi, doldora de flori, construite într-un stil care prelucra vechile motive ardelenești, dar exprima elanul vremii noi, înconjurau un spațiu vast. Spre sud, străjuia, monumental și neschimbat, castelul feudal, cu turnuri nenumărate și ferestre înguste. În mijlocul pieței, pe un patinoar de plastic ce imita gheața, luneca în mare viteză un grup de tineri, descriind traiectorii complicate. Cosma se miră că nu se ciocnesc, dar Dinu îi explică

funcționarea celulelor electronice de securitate, înglobate în costumele lor, care preveneau orice accident posibil.

Pereții clădirilor din piața centrală erau luminescenți și aruncau mari proiecții albicioase, care inundau străzile largi într-un fel de amurgire caldă și stăruitoare.

Stâlpii antenelor de radar, cu coroanele lor argintii, se ridicau la marginea șoselei, asemenea unor arătări palide, care-și aruncă umbra prelungă peste drumuri. Spre răsărit, se profilau siluetele rampelor de lansare ale unor rachete.

Deodată, norul luminescent se stinse, ca prin farmec. Luna și stelele se iviră iar pe cer, asemenea unor cunoștințe vechi.

Cosma Căliman trase adânc aerul în piept.

— Ce bine c-am scăpat de norul luminescent! În felul acesta ați îngăduit cornului lunar să se arate pe boltă.

— Pe o rază de 50 de kilometri în jurul complexului nostru, îi explică Varga, norii luminescenți sunt acționați doar o oră sau două seara; altfel, ar dăuna observațiilor astronomice și astronautice.

— Aha, totul e cât se poate de logic

Otilia le strânse mâna.

— Vă spun la revedere. Mă așteaptă treburi urgente la complex.

— Vă înțeleg, spuse Cosma. Eu și cu Dinu avem timp. Suntem niște greieri printre furnici. Dar sper să ne mai întâlnim.

O privire depărtându-se.

— Ai văzut gestul acela al capului, prin care-și arunca părul pe spate? întrebă Cosma. Încep s-o invidiez pe Alina ta și pe toți pictorii din lume care știu să facă linia și culoarea să vibreze.

— Ce-i cu sentimentalismul ăsta? îl apostrofă Varga în glumă. „Robinson visătorul”?

— Fiindcă am adus vorba de Alina, unde-i ea acum?

— Câteva săptămâni a pictat în Himalaia și a deschis chiar o expoziție la Lhasa, despre care ziarele au scris destul de mult. Pe urmă i s-a făcut dor de priveliștile cosmice. Acum e pe Ganimede. Mi-a comunicat ieri seară că a realizat niște pânze uluitoare, că-i tulburată de frumusețile răsăritului planetei văzut de pe satelitul jupiterian, că reflexele argintii ale rocilor întrec orice închipuire…-

— Ei vezi? Și ea e romantică... Știi ce, Dinule? Vrea» să dorm! Măcar o oră sau două.

— Să dormi? se miră Dinu. Abia ai dormit acum o săptămână. La fel atunci, ți-am efectuat de două ori absorbția toxinelor de oboseală.

— Știu! Somnul următor era prevăzut peste câteva zile. Dar dacă nu mă întind și nu pun capul pe o pernă moale, simt că mă apucă turbarea. Mă dor picioarele astea afurisite și apoi... mi-e dor de un vis frumos, Dinule. Mă înțelegi? Uite, de pildă, mi-ar plăcea să mă visez făcând salturi de zeci de metri înălțime pe asteroidul meu, urnind din loc, cu o singură mână, stânci întregi.

: Bine, Cosma. Numai că nu știu dacă ai deocamdată baza fiziologică a somnului.

— Vrei să spui că mi-e somn așa cum un om cu picioarele amputate are iluzia că-și simte degetele membrelor inferioare, pe care nu le mai are? Ei bine, nu! Mai am ceva resurse de „sălbatic” în mine...

— Și te lauzi eu asta?... Cum dorești. Să mergem la Căminul central.

Câteva clipe mai târziu, amândoi traversau sala mare de intrare a căminului.

*

După odihnă, Cosma se simți mai bine. Pășea parcă ceva mai ușor. Pentru drumul spre Iezer aleseră funicularul, căci voiau să treacă fără grabă prin aceste locuri.

Stâlp după stâlp se smucea. În urmă. La zeci de metri dedesubtul lor, se desfășura o vale pitorească. Case arătoase, acoperite eu aluminiu, sau din cele noi, fabricate în întregime din plastic, formau ici-colo câte o așezare mai mare, de o parte și de alta a unei ape care șerpuia, sclipind în mii și mii de nestemate.

Cu cât urcau, orizontul se deschidea mai larg; înălțimile verzi păreau acum spinările imense ale unor animale adormite.

Sub funicular se ivi la un moment dat o imensă platformă zburătoare. Transporta elementele. Prefabricate destinate construirii — mai bine-zis montării — unei fabrici.

După un timp, cabina deschisă a vehiculului ajunse deasupra punctului celui mai înalt al autostradei Bran-Câmpulung, la o altitudine de vreo 1 200 de metri. Spre stânga, verdele

dealurilor și pădurilor cobora ușor spre Iezer, cu vastul lui ansamblu al clădirilor complexului, cu marele cosmodrom și noul lac de agrement; de pe platoul unde se aflau construcțiile, terenul se lăsa apoi foarte pieziș, într-o șa adâncă, din fundul căreia începeau să urce povârnișurile repezi ale versantului apusean al Bucegilor. Spre dreapta, dincolo de nenumărate văi și coline împădurite, se profila, în depărtare, masivul lung și colțuros al Pietrei Craiului, parcă dăltuit din cremene fumurie de către un demiurg hotărât să-și însemne măreția în rocă.

Când cabina funicularului o coti lin spre marele complex.

Cosma simți că inima începe să-i bată cu putere. În câteva minute urma să ajungă într-un loc de mult visat. Printre marile complexe astronomice-astronautice ale planetei, Iezerul avea renumele unui focar al zeilor noi și îndrăznețe, al calculelor cosmice foarte precise, al organizării unor reușite expediții interplanetare. Împreună cu celelalte centre similare, conlucra acum ia proiectarea primei călătorii dincolo de limitele sistemului nostru planetar, spre steaua Alfa din constelația Centaurului.

Puntea dintre lumi

Trecuseră câteva zile de când Cosma Căliman locuia la complex. Discuțiile cu cercetătorii și lecturile în Biblioteca științifică centrală îl rețineau în fiecare zi ore întregi; la sfârșitul lor, se simțea totdeauna copleșit. Eforturile psihice îl istoveau. Reintra în cercul de probleme care îl preocupaseră atât de mult înaintea plecării sale de pe Pământ. Dar cu cât deveniseră mai complexe! Trăia stări de exaltare subită, care erau urmate de perioade grele de apatie și indiferență față de tot ce se întâmpla în jur, ca efect al răzvrătirii simțurilor și intelectului, ce se adaptau anevoie la mediul de mult uitat.

Uneori căuta să se destindă participând la manifestările artistice ale complexului, care erau foarte numeroase. Frecventa concertele simfonice ale centrului, vizita expozițiile de artă plastică organizate de cercetători, asista la piesele jucate aproape seară de seară de cercul de teatru, era nelipsit de la spectacolele date de artiști profesioniști veniți din diferite orașe ale lumii. Nu avea însă întotdeauna răbdarea să le urmărească până la capăt, răscolit de o tulburare adâncă, pe care nu izbutea să o învingă în niciun chip.

— Ce curios! îi spunea el uneori lui Dinu Varga. Nu reușesc să prind rădăcini pe Pământ.

Se întâlnise de câteva ori cu Horia Moldovan, președintele Consiliului superior al complexului. Era un bărbat înalt, cu trup atletic, căruia în „vremea cealaltă” nu i-ai fi dat mai mult de treizeci și cinci de ani; de fapt, avea 156. În ultimele decenii se supusese tratamentului obișnuit de întinerire. Era astronom, radiobiolog și pianist.

— La patruzeci și șase de ani, îi povestise el într-o zi, aveam părul cărunt, o chelie respectabilă, reumatism și o ușoară afecțiune la inimă. Știi poate că mai toți oamenii aveau pe atunci un beteșug sau altul. Și acum, uită-te la mine! Nici la douăzeci de ani nu m-am simțit mai bine.

îi vorbi pe larg despre munca complexului, despre legătura permanentă și colaborarea ce se realiza cu celelalte complexe de pe planetă.

— Unii spun că progresul cunoștințelor și tehnicii noastre se face prea lent. Aceasta e părerea lor, de pildă a prietenului dumitale Varga. Eu prefer totdeauna să calc pe pământ sigur. Consider că nu ne putem permite nici tatonări și nici greșeli. Ce rost ar avea să ne grăbim sau să fim îndrăzneți de dragul îndrăznelii? La Iezer s-au organizat, numai din anul 2000 și până acum, 12 expediții interplanetare de explorare cu oameni și 36 lansări de nave cosmice teleghidate. Aceasta, bineînțeles, în afara călătoriilor cosmice curente, pe traseele cunoscute…

Activitatea noastră nu e cu nimic mai prejos de aceea a primelor patru complexe astronomice-astronautice, create, după cum știi, în anul 1995, în țările cu cea mai veche tradiție în această direcție. Așa se explică, de altfel, faptul că ne numărăm printre cele numai câteva complexe care au fost alese de Consiliul Planetar Suprem, pentru a pregăti prima expediție cosmică intersiderală.

Nimeni nu trebuie însă să-și supraaprecieze forțele. E un lucru periculos. După cum nu se cade ca noi să uităm că suntem doar unul dintre marile complexe astronomice-astronautice ale planetei, și de aceea este mereu necesar să ne confruntăm concluziile cu datele la care s-a ajuns în celelalte centre, nici cercetătorii nu trebuie să caute cu orice preț originalitatea. Marile descoperiri sunt astăzi tot mai mult rodul unei circulații

intense a ideilor ca și al unei verificări riguroase a tezelor de bază de la care se pornește Cosma își aminti de frământările lui Dinu. Cine avea oare dreptate? Nu era mai bine ca totul să decurgă metodic, sigur? De fapt, ce fusese chiar el, Cosma? Se judecă aspru: un aventurier fără voie, eroul unui accident, al unei orbite deviate.

— Dar cu lucrarea lui Varga despre viața cavemicolă cum ai fost? întrebă Cosma.

Se opri brusc, descumpănit. Moldovan îi înțelese gândul.

— Scrupulele dumitale sunt o amintire din vremea cealaltă. Nu ne supără că Varga, care este un bun astrobiolog, ți-a împărtășit divergențele ivite. Fiecare e liber să-și elaboreze tezele și să 16 publice; nu le poate însă impune ca puncte de vedere definitive ale secțiilor înainte de a le fundamenta riguros. Acum doi ani, un tânăr cercetător a elaborat o prognoză, insuficient adâncită, despre sistemul planetar presupus al unei stele din constelația Centaurului. Am acceptat-o, mărturisesc, eu ușurință. După câteva luni, prognoza a fost infirmată de observații mai precise. Ce eșec dureros!

Îţi sorbiseră fiecare paharul cu alomină, preparată din plante marțiene, băutura preferată a lui Moldovan.

— Și acum, spuse acesta zâmbind, mă voi ține de promisiune. Vom vizita împreună cosmocibernonul.

Fața lui Cosma se lumină. Coborâră scara, și ieșiră în parcul dintre clădiri. Împestriţarea culorilor frumoase se amesteca în spulberarea cenușie a zilei schimbătoare.

— Faci progrese cu: mersul, observă președintele.

Trecură pe lângă clădirea înaltă a Sectorului de astrofizică, lăsam în urmă Centrul de legătură cu stațiile, extraterestre, Secția extragalactică și alte unități importante. Acum erau în fața construcției marelui cosmocibernon.

Pătrunseră înăuntru. Trecură prin săli mari, cu aparate ciudate, care nu semănau cu instalațiile din vremea lui Cosma; într-un loc, un imens perete ondulat, într-altul, un șir de cilindri verticali, de o regularitate obsedantă.

în sfârșit, intrară în încăperea centrală.

în fața unui mare pupitru de comandă, doi fizicieni urmăreau calmi indicațiile care apăreau pe cadranele de control. Apăsau butoane, dădeau scurte comenzi vocale într-un dictafon. Din

când în când, pe imensul ecran central din fața lor apărea un text în limba română.

Moldovan îl trase pe Cosma într-un colț.

— Se efectuează o convorbire cu marțienii din colonia de la Abrud, îi explică el. Știi doar că din anul 2005 atât pământenii, cât și marțienii și-au instalat câteva puncte de contact, fiecare pe planeta celorlalți. Convorbirea are loc la Abrud, iar cosmocibernonul servește de la distanță ea interpret. Creierul mecanic pe care-l vezi este un complex aparat de tradus, menit să ajute făpturilor raționale de pe corpuri cerești diferite să se înțeleagă. La primele întâlniri cu „oamenii extratereștri”, cum le spunem noi, cosmocibernonul se străduiește să stabilească cât mai repede echivalența noțiunilor, a limbajului — „dicționarul cosmic”. Ca să ajungă la aceasta, el face confruntarea elementelor celor mai simple, presupuse a fi comune: numerele, operații matematice elementare, schema sistemului planetar și altele.

Cosma se apropie de pupitrul de comanda. Urmări multă vreme în tăcere mersul aparatului, răscolit în adâncul făpturii lui de această dezvăluire.

Trecură apoi în mica bibliotecă a secției. Președintele îi vorbi multă vreme despre cele câteva cosmocibernoane mari existente pe planetă; Orice expediție spre corpuri cerești presupuse a fi locuite era înzestrată cu un cosmocibernon liliputan, care se poate, la nevoie, conecta cu aparatele mari de pe Pământ. Până acum, cosmocibernoanele serviseră, între altele, la înțelegerea cu marțienii și la descifrarea parțială a unui lung mesaj venit din direcția stelei Barnard. Existau și mesaje care nu putuseră fi descifrate.

Președintele complexului îl duse într-o cabină și apăsă pe ura buton. Vocea monotonă a robotului citi traducerea fragmentelor descifrate din mesajul venit de la sistemul stelei Barnard. Începea astfel:

— Căutăm legături cu alte grupuri de făpturi din lume. Sistemul nostru solar are trei planete, din care numai una, cu satelitul ei, este locuită. Suntem până acum în comunicație cu două corpuri cerești locuite, din sisteme apropiate. Oricine primește acest mesaj să.ne răspundă. Vrem să stabilim o legătură interstelară permanentă…

— Și le-ați răspuns? întrebă Cosma, încercând să-și stăpânească emoția care-l cuprindea.

— Le-am răspuns imediat după descifrare și chiar în limba lor. Asta a fost acum doi ani. Peste încă patru ani, mesajul nostru va ajunge la ei vor trece apoi încă 6 ani, cât au nevoie undele electromagnetice ca să ajungă până la noi, și ne vor răspunde la rândul lor. Complexul astronomic-astronautic din Tuia, orașul lui Țiolkovski, este în legătură cu o planetă a sistemului lui Sirius, adică cu un astru aflat la o distanță de 8,7 ani-lumină de noi. Complexul din La Paz a recepționat și el un mesaj interesant, acum în curs de descifrare.

— Trăim din plin era cosmică I zise Cosma. Simțea tremurul unei neliniști care creștea mereu în el, împotriva voinței sale. La Paz? Ce-mi spune numele acestui oraș? Parcă mi-a vorbit Dinu Varga de el.

— Ți-a amintit probabil de marele congres internațional care a hotărât distrugerea tuturor armelor de război.

— Ah, da, știu: „Noi, miile de delegați întruniți în capitala Boliviei, proclamăm instaurarea păcii universale. După prăbușirea oligarhiei banului, dispară acum pentru totdeauna spectrul conflictelor armate”.

— Da, au fost zile de răscruce. Dumneata, Cosma, nu erai pe planetă, dar eu le-am trăit din plin, eu bucurie adâncă. O dată cu izgonirea stihiei războiului, ultimul mare obstacol care întârzia realizarea vremii noi a fost înlăturat… Dar să revenim la cosmocibernon. Ce părere ai?

— O minune a epocii noastre.

Se opri o clipă, simțind că îl roade demonul unei îndoieli, într-un târziu adăugă:

— Și totuși, nu vă neliniștește faptul că există și mesaje cosmice care au rămas nedescifrate?… Cosmocibernonul confruntă noțiuni. S-ar putea însă să existe făpturi care să gândească și să comunice altfel — mai global, mai sintetic. Unitatea de bază să nu fie noțiunea, ci judecata, ideea, sentimentul, în totalitatea lor.

— Mi se pare cu neputință. O limbă are câteva mii sau zeci de mii de cuvinte. Un limbaj ca acela de care vorbești ar trebui să aibă miliarde de elemente.

Cosma zâmbi, puţin stânjenit, ca omul care nu şi-a clarificat lui însuşi gândul pe care vrea să-l exprime. Într-un târziu spuse:

— Poate într-altfel… Dar, spuneţi-mi, printre mesajele rămase nedescifrate se numără şi mesajul „Ravadani”?

— De unde ştii de el? se miră preşedintele.

— A fost recepţionat încă înaintea plecării mele de pe Pământ.

de către fizicianul indian Krishna Ravadani. Îmi amintesc că a făcut multă vâlvă în vremea lui, mai ales că, în acelaşi timp, o expediţie cosmică aflată în preajma lui Jupiter a descoperit, pe o astrofotografie, o curioasă urmă luminoasă.

— Ai memorie bună, Cosma. Încă nu se ştie dacă dâra aceea luminoasă era urma unui meteorit sau a unei nave cosmice. În ce priveşte mesajul „Ravadani”, până acum nu şi-a dezvăluit taina, deşi multe cosmocibernoane şi-au încercat puterile cu eh

— Aici, la Iezer, nu se fac cercetări în legătură cu acest mesaj? întrebă Cosma. La aşa ceva mi-ar plăcea să lucrez!

În glasul lui vibra o agitaţie lăuntrică ce nu mai putea fi ascunsă. Horia Moldovan îl privi cu îngrijorare:

— Nu, dragul meu. Noi avem acum alte probleme de rezolvat. Şi apoi, sănătatea nu ţi-ar permite încă să te ocupi de o problemă atât de complicată… Acum o lună, colectivul cosmocibernonului din Hanoi a anunţat că a găsit cheia mesajului; până la urmă s-a dovedit însă că cercetătorii de acolo se angajaseră pe o cale greşită. Acum fac noi încercări.

în cugetul lui Cosma, gândurile şi impresiile se adunau tumultuoase, ca norii înainte de furtună. Erau prea numeroase şi prea vii. Îşi spuse că el, Căliman, nu făcea nimic pentru ştiinţă, pentru progresul cunoaşterii omeneşti. Nu i se îngăduia s-o facă, de parcă ar fi fost un copil. Se simţea într-o situaţie ridicolă şi o depresiune adâncă puse brusc stăpânire pe el. Ce departe era acum asteroidul pe care călătorise! De ce plecase de acolo? Ar fi trebuit să-şi închipuie că pe Pământ va fi într-o cu totul altă lume, în care integrarea i se părea tot mai irealizabilă. Ar fi vrut să fugă, să dispară, să pornească într-o călătorie cosmică îndepărtată…

Clocotul

Părăsise în goană clădirea cosmocibernonului — grăbit să ajungă cât mai departe. Curând, picioarele începură să-l doară cumplit, dar nu se opri. O luă peste coamele verzi ale dealurilor.

Oamenii păstraseră cu multă grijă farmecul peisajului carpatin. Era de ajuns să ieși din incinta în care lucrau mii de cercetători și te aflai în plină natură. Din loc în loc, descopereai o vale sălbatică săpată de un pârâu, de-a lungul căreia puteai urca până în creierii munților. Mai întâlneai și câte un izvor țâșnind vesel dintr-o stâncă acoperită de mușchi sau un luminiș însorit în inima pădurii.

în mediul acesta nou, Cosma se simți înviorat. Căută umbra unui brad stufos și se culcă pe mușchiul moale. Aici putea gândi pe îndelete la toate câte îl frământau.

Curând după ce venise la complex, o neliniște puternică pusese stăpânire pe el. Trupul i se obișnuia treptat cu condițiile terestre, dar mintea făcea cu greu față cadenței veacului. Avea uneori impresia că întrevede noi orientări în asaltul marilor probleme ale Științei și tehnicii. Când căuta însă argumente valabile, se lovea mereu de neajunsul lipsei lui de cunoștințe, de înapoierea lui.

Un zgomot ușor de pași îl făcu să tresară. Dinu Varga so ivise lângă el.

— Salve, tutore, zise Cosma cu voce slabă. Mă simt ca un pește pe uscat.

— Te-am cam uitat. Am fost desemnat să particip la zborul transsaturnian care se pregătește și am avut foarte mult de lucru… Vrei să facem o plimbare?

— O plimbare? Aș vrea să mă întorc pe asteroidul meu, Dinule, acesta-i adevărul. Am concrescut cu. El. Acolo, pe planeta pitică, cu stânci albastre și verzui, priveam adesea în depărtare, nostalgic, steluța sclipitoare a Pământului.

Acum m-am întors. Lumea mea nu mai există, iar a voastră, cu mult mai bună, mai umană, mai înțeleaptă, mi-e totuși străină. Nu recunosc niciun oraș, nicio stradă, niciun om. Îmi zâmbiți cu toții, dar parcă V-ați înțeles s-o faceți. Pietrele pe care calc, odăile în care intru, mâinile pe care le string îmi par ireale…

Amurgul începuse să coboare și siluetele colinelor îmbrăcau forme schimbătoare.

Varga se apropie și mai mult de el.

— Cosma, trăiești un moment de slăbiciune. Trebuie să-ți revii. Ești doar un om de valoare, și planeta are nevoie de tine.

Dinu mai voi să adauge ceva, când lumina purpurie, ivită brusc pe cer, îl amuţi. O observară amândoi, într-o tăcere deplină. Când dispăru, Varga rosti laconic:

— Tot în direcţia planetei Uranus… De n-ar fi decât. Interesul rezolvării acestei enigme, şi viaţa ta ar merita să fie trăită. Spune-mi, ai pleca mâine într-o expediţie spre Uranus?

— Mâine?!… Azi!… Dar cine m-ar lua? Şi totuşi n-aş fi cu totul de prisos. Cu asteroidul meu am ajuns mai aproape de meleagurile acelea decât orice alt pământean… Dar astea sunt planuri care nu se realizează… Ziceai de o plimbare? Fie. Să nu mă porţi însă pe la biroul de voiaj al complexului. Sunt sătul de reclame pentru croaziere în Lună sau pentru turneul fulger al coastelor asiatice. Aş prefera să mă duc într-un sat care exista undeva pe aici, pe aproape. Se numea Dâmbovicioara şi era aşezat lângă; o peşteră frumoasă, căscată în mijlocul unei stânci… Vii cu mine acolo pe câteva zile?.

— Bucuros, Cosma.

— Atunci să plecăm chiar acum…

Mesajul Ravadani

Timp de două săptămâni, Cosma Căliman locui cu prietenul său. Dinu Varga, la Dâmbovicioara.

Făcu şi o excursie spre masivul Pietrei Craiului, iar la hotelul săpat în stâncă lângă vârful Omul cunoscu pe vestitul regizor de filme danez Niels Larsen, un om care uimea prin mulţimea cunoştinţelor şi originalitatea ideilor sale. Se împrieteniră repede, şi firea veselă, optimismul contagios al cineastului îl ajutară pe Cosma să-şi revină din tulburare.

— Tu, Cosma, îi spuse într-un rând Larsen, ar trebui să vii în lumea cinematografului. Noi ne transpunem mereu, pentru a da veridicitate filmelor noastre, în alte şi iarăşi alte ipostaze ale existenţei. În felul acesta ne dăm mai bine seama cât de diverse sunt situaţiile de viaţă, ca şi destinele oamenilor, şi nu mai singularizăm peste măsură problemele şi frământările fiecăruia dintre noi.

— Mă vezi vedetă de film? întrebase Căliman în glumă.

— Ba de loc. Nu ştii să-ţi interpretezi lucid nici măcar propriul rol în viaţă. Dar n-ar fi rău să vezi cum procedează alţii…

La Dâmbovicioara, Cosma citi mult, dar, după sfatul lui Larsen, numai literatură. Din cărţile acestea se desprindea o

problematică a existenței și a creației atât de diferită de cea pe care o cunoscuse cândva, încât fostul locuitor al asteroidului începu să şi privească semenii cu alți ochi.

întors la Iezer, se simți mai calm, mai stăpân pe sine. Începu să învețe pilotajul cosmic, cu toate noile lui implicații. Visa la o nouă călătorie și uneori spunea:

Pământul e azi mai frumos ca oricând. Dar Cosmosul mi-a intrat în sânge.

în aceste zile îl cunoscu și pe Toma Oieru, de la Secția de statistică și tabele astronomice. Omul acesta îl atrăgea într-un chip de neînțeles. Aspectul lui nu justifica în niciun caz simpatia pe care o resimțea. Era înalt, dar ușor adus din spate, fiind unul dintre puținii oameni care nu sufereau sportul.

Toma era un singuratic. Ochii lui mici, nervoși iscodeau lumea înconjurătoare cu timiditate. Nici călătoriile nu-l atrăgeau. Spre deosebire de ceilalți cercetători, cărora le plăcea să se plimbe de la un capăt la altul al Pământului, luându-și uneori gustarea de dimineață pe culmile falnicului Kilimandjaro, iar cina pe fermecătoarea stâncă ce domină portul Rio de Janeiro, Oieru nu pleca din regiunea Iezerului decât atunci când participa la vreo sesiune științifică.

— Avem doar tot Universul aici, în observatoare, obișnuia el să spună.

Cu toată blândețea lui, Toma se dovedea uneori necruțător. Îl supărau, de pildă, inexactitățile care apăreau — e adevărat, foarte rar — în calculele astronomice. Tot atât de revoltat era dacă tabelele sau machetele de mișcare ale navelor interplanetare pe care le proiecta prezentau vreo imprecizie. Se înfuria cumplit împotriva celor care făceau vreo eroare, considerându-i un fel de calomniatori ai splendidei armonii universale.

O educație nu tocmai fericită își pusese amprenta pe firea sa, crcându-i unele trăsături pe care colegii săi le numeau „atavice”. Mama lui, o autoritate în domeniul statisticii, fusese o fire austeră și rece. Rămasă văduvă încă de pe când Toma nu avea decât trei ani, se devotase cu ardoare educației copilului. Personalitate puternică, copleșitoare, avea principii severe și-i imprimase băiatului cu atâta hotărâre părerile ei, cam învechite, încât nici școala nu reușise să le dezrădăcineze. Doar în studiul

astrelor, pe care Toma îl îndrăgise încă din copilărie, își găsise el scăpare din lanțurile neîndurătoarelor precepte materne.

Se întâmplase o singură dată ca oamenii de știință de la Iezer să creadă că Oieru își abandonase vederile. Într-o după-amiază, astronomul apăruse în marea incintă a clădirilor științifice gol până la brâu, cu cămașa în mână.

— Pustnicul — așa i se spunea uneori — s-a apucat de sport! comentară, uluiți, privitorii.

Cămașa era mânjită într-un mod curios, și Oieru intrase glonț în direcţia secției lui, ceea ce trezi nedumerirea.

De fapt, explicația se dovedi a fi alta decât cea bănuită. În cursul unei plimbări, Toma găsise rezolvarea unei probleme matematice pe care o discutase, în urmă cu o zi, cu un cercetător de la un alt complex și, neavând hârtie la el, își umpluse cămașa albă cu ecuații și formule.

De Cosma, Toma se apropiase încă de pe când acesta venise la Iezer, căci avea o adevărată venerație pentru veteranii spațiilor interplanetare.

Oieru era cel mai răbdător dintre dascălii lui Căliman. Punea atâta suflet în fiecare cuvânt, în fiecare explicație, încât noile cunoștințe i se întipăreau lui Căliman trainic în minte.

Sfătuit de Toma, Cosma plecase pentru câteva zile la Orto Baroya, un prieten al astronomului, care conducea marele Complex de proiectare și sistematizare a orașelor africane de la Nairobi. Acolo s-a simțit bine. Schițele policrome ale viitorului pe care le concepeau proiectanții dovedeau că mâine planeta avea să fie și mai frumoasă decât astăzi, că desăvârşirea condițiilor existenței omenești nu cunoaște limite.

A revenit la complex mai vesel, mai optimist.

Cosma observase — și nu fără oarecare neplăcere, pe care el însuși nu și-o desluși — că atunci când Otilia Crivăț își făcea apariția prin secția lui Oieru, pentru a cere unele date necesare muncii ei de tehnobiolog, astronomul își pleca parcă mai adânc capul peste aparatul la care lucra. Când Toma trebuia chiar el să dea explicațiile se mișca stânjenit, nesigur.

Într-o bună dimineață, ieșind pe aleile complexului, Cosma remarcă o forfotă neobișnuită. Cercetătorii se adunau în grupuri și discutau cu înfrigurare. Încercă să afle despre ce vorbeau, dar la apropierea lui cuvintele se stingeau sau subiectul era repede

schimbat. După ultima lui criză exista consemnul să nu fie tulburat.

Toată ziua Căliman se învârti printre savanți, fără să poată afla nimic. Până la urmă obosi și renunță să-i mai iscodească.

Seara, când agitația se mai potolise în complex, cercetătorii revenind parcă la preocupările lor obișnuite, îl întâlni pe Oieru. Frământarea neîntreruptă îi tocise lui Cosma parcă de tot curiozitatea, sau cel puțin așa i se părea lui.

— Unde-ți faci cele două ore de „practic”? îl întrebă el, într-o doară, bucuros că poate folosi acest termen al „vremii noi”.

— La Institutul Mondial de Statistică Economică, îi răspunse Oieru și continuă: Știi, mama este conducătoarea institutului, iar eu, ca matematician, sunt acolo în elementul meu… Dar tu cum o mai duci? Cum stai eu planurile de viitor? Ți-ai ales noua profesiune?

Toma îi «puse că speră să devină un bun pilot cosmic. Nu abandonase nici pana: mai scria încă stihuri. În ceea ce privește „practicul”, se gândea să-și facă orele zilnice la un centru de antrenament cosmic din Palermo. Acolo își făcea „practicul” și Dinu, la o mare fabrică de chimie enzimatică.

— Am citit că la Palermo s-a înființat un grup special de cercetare a mesajului Ravadani. Problema mă pasionează, mai ales acum, când lumina purpurie apare în aceeași regiune din care se presupune că a provenit mesajul.

— Știi că și noi vom începe să ne ocupăm de mesaj? îi zise Toma.

— Adevărat? Horia Moldovan îmi spunea acum câteva zile că aveți alte treburi, socotite mai urgente.

Distrat cum era, Toma uită consemnul medicului.

— Acest lucru a fost valabil exact până ieri, remarcă el.

— Ce vrei să spui?

— Cum, nu ai aflat? În această noapte, Hanoiul a descifrat, în sfârșit, câteva fraze din mesaj.

Cosma deschise ochii mari.

— S-a rezolvat întâi ceea ce era mai ușor, traducându-se un pasaj care descrie amănunțit structura și caracteristicile sistemului nostru planetar. Există și o serie de expresii deocamdată inexplicabile, de pildă o apreciere asupra planetei noastre. E vorba de cuvintele „… planeta a treia, complet

pustie, de altfel ca întregul sistem”. După o serie de alți termeni, nedescifrați, urmează cuvintele: „... condiții absolut neprielnice vieții”.

Cosma simți sângele bătându-i cu putere în tâmple.

— Mesajul Ravadani! bâigui el. Încă o poartă spre Univers... Stranii cuvinte, dar cât de semnificative!... înțelegi, Toma? Se poate presupune că acest mesaj nu era pentru noi, cine știe dacă mesajul Ravadani nu a transmis unei alte lumi știri despre sistemul nostru planetar; le-a transmis de la bordul unei rachete cosmice automate... Dar de ce oare informația asta falsă despre pustietatea planetei noastre?

Discutară multă vreme despre mesaj.

Din acea zi, Cosma urmări cu nerăbdare veștile în legătură cu descifrarea, dar progresele erau anevoioase. Își dădea treptat o ipoteză, și această îndeletnicire îi dădea mari satisfacții. Avea simţământul că experiența sa cosmică îi îngăduie să vadă uneori mai departe decât ceilalți, deși în multe privințe ei gândeau mai adânc și mai precis decât el.

Progresa încet, cu mult prea încet, dar, treptat, învăța să trăiască viața cea nouă, ridicându-se la altitudinea ei amețitoare.

PARTEA A II-A BĂTĂLIA PLANETEI

Trei zecimi de secundă

Întreg pământul prospera. Distantele erau lut mai mult învinse și capetele de pod ale expedițiilor cosmice apăreau mereu pe ecranul televizoarelor. Frământările deșarte ale pesimismului din alte vremi erau de mult uitate. Vechile conflicte nu se mai puteau găsi decât în paginile romanelor din „vremea cealaltă”. Viața era concepută cu totul altfel. Gândirea activă, creația în cel mai pur înțeles al cuvântului, iată preocuparea care dădea sens vieții.

în anul în care se petrece povestirea noastră, anul centenarului cosmic și al întoarcerii lui Cosma pe Pământ, s-a întâmplai ui> fapt covârșitor.

Evenimentele începuseră într-o noapte „la câteva ore după ce lumina purpurie se arătase din nou pe cer, mai strălucitoare cu oricând. În același timp, un cutremur puternic: zguduise o mare parte a Pământului.

…Amfiteatrul gemea de oameni. Cu toții urmăreau, proiectată pe un ecran imens, desfășurarea eclipsei de Lună. Și deodată. În liniștea care domnea, se auzi glasul aproape sufocat al lui Toma Oieru:

— Eclipsa s-a produs cu întârziere!

— Și care-i nenorocirea? întrebă Otilia.

— Te pomenești că ceasornicele atomice au luat-o razna, spuse Cosma. Poate că le-a dereglat cutremurul. Sau, cine știe, de vină o fi vreo instalație oarecare, neizolată cum trebuie, care a creat un câmp perturbator.

în loja teatrului unde irupsese Oieru se aflau Cosma, Dinu Varga, Alina și Otilia. Pe imensul ecran se proiecta, în culori, eclipsa de Lună, care începuse de curând, așa cum era înregistrată de marele televizoscop al complexului.

Cu hainele boțite şi nărui vâlvoi, pașnicul Pustnic era de nerecunoscut.

— Oameni buni, li se adresă el, s-a întâmplat un cataclism, înțelegeți-mă bine! Eclipsa a început cu o întârziere de trei zecimi de secundă! Trei zecimi de secundă!

— Nu poate fi vreun fenomen de refracție atmosferică, datorit de pildă unor nori artificiali supra denşi? se interesă Alina.

— Cu neputință!

Cosma hohoti, înveselit:

— Prea era totul precis și perfect în calculele tale. Acum, în sfârșit, ai puțină variație. Nu-i rău. Mi se pare chiar romantic. Iar tu, Pustnicule, te-ai ales cu oleacă de temperament, care nu-ți strică de loc.

Toma simți că sângele îi năvălește în obraz. În fața ochilor îi alergau imagini de coșmar. Izbucni:

— Nu-ți dai seama ce spui, nerodule! Și tocmai azi Moldovan a plecat la Congresul Complexelor… Am simțământul că totul se prăbușește în jurul meu, că de acum corpurile cerești își schimbă calea, rătăcesc pe orbite care nu sunt ale lor…

— … și asta fără ca măcar să-ți ceară încuviințarea, completă calm Cosma.

Toma Oieru se apropie de Otilia.

— Spune-mi, te rog, nici dumneata nu-ți dai seama ce reprezintă trei zecimi de secundă? E doar prima fisură, dar ea anunță prăbușirea. Nu ești conștientă că se pregătește o

calamitate, a cărei amploare e greu de prevăzut și al cărei înțeles trebuie cât mai curând deslușit?

Din timiditatea lui nu mai rămăsese nimic. Luase mâinile Otiliei Crivăț într-ale lui și i le strângea cu putere, convulsiv.

Spectatorii teatrului se întorseseră spre loja unde avea loc discuția, în timp ce eclipsa se desfășura mai departe pe ecran. Acum Toma Oieru striga aproape:

— Corpurile cerești își încalcă legile. Tabelele și calculele devin neputincioase, căci baza lor de plecare nu mai e aceeași.

— Deplasează-le pe toate cu trei zecimi de secundă și ești în regulă! propuse, într-o doară, Cosma.

Poate că n-ar fi fost atât de ironic dacă n-ar fi remarcat o strângere de mâini care îl sâcâia.

— Ascultați vorbele mele, spuse Oieru exasperat. Nu dimensiunea abaterii contează, ci însuși faptul existenței ei.

— Ai vreo confirmare de la alte complexe? întrebă Otilia, vizibil impresionată.

Reușise, în sfârșit, să scape din strânsoare.

— Nu, încă nu! Am întocmit textul unei telegrame către toate complexele, către Consiliul Planetar Suprem și către Congresul Complexelor de pe Satelitul permanent 308. Cred că acum telegramele au și ajuns la destinație.

— Poate că există vreo legătură între cele întâmplate și experiențele de creare a antimateriei care se desfășoară în Alpii Dinari ci.

— Știu eu? E adevărat că acolo s-au produs în ultimele zile explozii puternice. Totuși nu văd cum…

— Trebuie, în orice caz, să te liniștești! zise Otilia. Vom verifica observațiile, încercând să cunoaștem părerea tuturor specialiștilor.

De această dată, îi prinsese ea mâna. Căuta să-i redea încrederea și calmul. O întrebare o frământa. Se temea de naivitatea ei, dar o rosti:

— Și… dacă se confirmă, este chiar atât de grav? Care e după părerea dumitale semnificația?

Toma Oieru rămase ca pironit. Semnificația? Fusese atât de tulburat de această răsturnare, încât la acest lucru nu se gândise încă. Deodată însă totul îi apăru limpede legile naturii nu se puteau schimba, erau imuabile, aceleași oriunde în

Univers. Totul li se supunea și avea să li se supună în vecii vecilor. O singură explicație era cu putință.

în liniștea teatrului, răspunsul lui Toma Oieru răsună cu. O forță de necrezut:

— Ascultă, Otilia! Pământul și-a schimbat poziția în Cosmos!

Toți înțeleseră. Altă explicație nici nu putea exista.

Un nou cutremur, și mai puternic, zgudui teatrul. Și parcă o dată cu zgomotul seismului cuvintele lui Toma se rostogoleau în ecouri, — deasupra băncilor amfiteatrului.

Vuiește planeta

Un clocot surd cuprinse întreg Pământul. Fiorul misterului și al nesiguranței străbătea continentele, aducând în fiecare casă, în sufletul fiecărui om umbra unei neliniști de mult uitate.

Concomitent cu tulburarea ivită în mersul fenomenelor astronomice, sau poate ceva mai înainte, se întâmplase pe Pământ un accident grav. Marile exploatări submarine din regiunea Insulelor Azore explodaseră, datorită unei defecțiuni a mecanismelor nucleare. Din fericire nu se produseseră victime omenești, deoarece procesul extragerii era complet automatizat, fiind condus de la distanță. Epicentrul cutremurelor de care am amintit fusese tocmai în zona aceasta. Acum, deasupra regiunii pluteau nori imenși de pulberi și gaze: nimeni nu cercetase încă locurile, căci exista pericolul radioactivizării.

Congresul Complexelor astronomice-astronautice de pe Satelitul permanent 308 își schimbase, chiar în seara eclipsei, ordinea de zi, oprind discutarea punctelor curente programate inițial. Se hotărî să se dezbată o singură problemă: întârzierea eclipsei și interpretarea acestui fenomen, pe care-l detectase, cel dintâi, cercetătorul Toma Oieru. Ipoteza acestuia despre schimbarea poziției Pământului, comunicată la numai douăzeci de minute de la producerea întârzierii, fu mai întâi privită cu neîncredere. În ziua următoare, delegații la congres primiră însă de la complexele lor atâtea. Vești ciudate, încât ajunseră la concluzia că și această părere trebuia luată în considerare.

Întârzierea eclipsei nu fusese decât o primă abatere, care tulburase desfășurarea atât de precisă a observațiilor și calculelor astronomice. Treptat se constatau abateri asemănătoare în desfășurarea multor fenomene. Era ca și cum

astrele s-ar fi supărat pe pământeni și ar fi hotărât să le răstoarne socotelile, refuzând să la mai fie călăuze sigure.

Observațiile astronomice de fiecare zi dezmințeau efemeridele stabilite cu migală de observatoarele astronomice. Nimic nu mai corespundea. Soarele și Lima nu mai răsăreau, nu mai treceau la meridian și nu mai apuneau exact la ora prevăzută, măsurarea coordonatelor astrelor nu dădea mei ea rezultatele dinainte calculate. Nu se mai putea determina cu precizie ora exactă și nici azimutul, adică unghiul care permite stabilirea poziției punctelor cardinale, servind la precizarea latitudinii și longitudinii oricărui punct de pe globul terestru. Nu numai astronomii, dar și navigatorii, aviatorii, geodeziștii, constructorii și alți specialiști erau puși în încurcătură. Unele date păreau să indice o tendință de micșorare a duratei anului; efectuându-se măsurători de control ale distanței până la o serie de corpuri cerești din sistemul nostru planetar, rezultaseră mici diferențe față de cifrele cunoscute.

Deocamdată, toate aceste abateri prezentau valori foarte mici. Ele nu erau însă întâmplătoare, ci sistematice, cu semn constant.

Consiliul Planetar Suprem ceru congresului să-i prezinte cât mai grabnic concluziile asupra fenomenului, dar sarcina aceasta nu era de loc ușoară, căci nimeni nu înțelegea bine ce se întâmpla. Părerile cele mai diverse se încrucișau fără a reuși să se impună. Ipotezele unor savanți vestiți erau infirmate una după alta.

Un cunoscut astronom belgian postulase, de pildă, drept cauză a fenomenului influența unui câmp magnetic extragalactic asupra câmpurilor magnetice ale planetelor. Observatoarele de pe Marte, Io și Titan se opuseră însă acceptării acestei ipoteze, care ar fi presupus o reacție foarte diferită a corpurilor cerești ale sistemului, după intensitatea câmpului lor magnetic. Din măsurătorile lor reieșea într-adevăr că Pământul însoțit de Lună și de cortegiul său de sateliți artificiali se abătea de la orbita inițială, dar și alte planete, recunoscute ca având câmp magnetic foarte slab, păreau să aibă o abatere absolut similară. În orice caz era limpede că întreg sistemul planetar era supus unui fenomen unitar de contracție.

Se prezentaseră și o serie de încercări de interpretare pe baza funcției de memorie galactică, noțiune matematică care reprezintă o descriere a evoluției în timp și a răspunsului actual al unui sistem la acțiuni perturbatoare, dar niciunul dintre efectele deduse pe baza acestei funcții nu corespundea cantitativ cu fenomenele observate. Ele rămâneau de aceea inexplicabile.

Un grup de savanți danezi presupuneau că nu era vorba decât de accentuarea trecătoare a uneia dintre destul de numeroasele neregularități încă neexplicate, care se manifestă periodic în revoluția Pământului în jurul Soarelui. Această ipoteză câștigă în scurt timp partizani și congresul înclină să dea Consiliului Planetar Suprem un răspuns liniștitor; pe neașteptate însă observatorul de pe Marte comunică:

— Orbita Pământului pare să se micșoreze, și această micșorare devine tot mai sensibilă.

Știrea aceasta se răspândi repede pretutindeni: pe Pământ, în stațiunile extraterestre, în cosmotaxiurile care străbăteau spațiile interplanetare. Printre delegații de la congres se înrădăcină părerea că mai trebuiau să aștepte, poate săptămâni sau luni de zile, până să se deslușească fenomenul care se petrecuse.

Tulburați, oamenii întreprindeau adevărate pelerinaje la complexele astronomice-astronautice, dar nu reușeau să afle nimic nou. Se făceau noi și noi observații, dar nimeni nu izbutea să tragă concluzii, mai ales că Pământul încetase să fie un punct de reper valabil.

în cea de-a cincea zi de la memorabilul eveniment al întârzierii eclipsei, când în noianul de păreri emise de delegații de la congres domnea o babilonie de neîmpăcat, conducerea hotărî să propună audierea lui Toma Oieru. El fusese primul care observase fenomenul și avertizase despre însemnătatea lui. Propunerea fu aprobată. Pustnicul era o autoritate în probleme de mecanică cerească.

Oieru se încuiase, din seara eclipsei, în camera de lucru, unde înregistra și prelucra toate observațiile. Chemat prin televizofonul-brăţară, răspunse lapidar:

— Peste două zile. Acum nu!

Refuză să dea alte explicații. La congres, acest răspuns, care suna, deși în mod neintenționat, ca o sfidare, fu primit cu vădită nemulțumire. Câțiva delegați propuseră chiar să fie anulată invitația, dar majoritatea oamenilor de știință, cunoscând atât ciudățeniile cât și meritele lui Oieru, se împotriviră. Dezbaterile continuării apoi mult timp, fără să se ia vreo hotărâre.

într-a șaptea zi, Toma Oieru se urcă la tribuna congresului.

în sfârșit, după atâtea frământări sterile, lucrurile începură să se lămurească Oieru izbutise să stabilească direcția în care se desfășura procesul cosmic și își expuse concluziile simplu, lapidar:

— Orbita terestră suferă modificări sensibile. Globul pământesc se apropie de Soare. Lucrurile se prezintă ca și cum forța de atracție a astrului față de planeta noastră ar crește treptat.

Oieru nu putea spune unde și cum avea să ia sfârșit acest fenomen. Făcuse însă un calcul. Dacă procesul avea să-și mențină neschimbat cursul, Pământul, aflat în medie la 149 674 000 de kilometri de Soare, urma să ajungă, peste exact un an, la 127 508 000 de kilometri de astrul zilei.

Se putea de aceea presupune că, peste câteva luni, regiunile ecuatoriale ale planetei vor deveni de nelocuit din pricina arșiței, iar calotele polare se vor topi treptat. Topirea ghețurilor Arcticii și Antarcticii va duce la ridicarea nivelului oceanelor cu zeci de metri, deci la inundarea unor întinse regiuni de câmpie și a majorității porturilor planetei.

Din interpretarea ultimelor date transmise de observatoarele terestre rezulta că celelalte planete erau supuse unei influențe similare. Sistemul planetar în ansamblul său suferea un fenomen — deocamdată inexplicabil — de contracție progresivă.

Comunicarea lui Oieru, inclusiv prezentarea ecuațiilor și a graficelor ilustrând evoluția procesului, nu durase mai mult de un sfert de oră. Pustnicul economisise, ca întotdeauna, cuvintele de prisos și lăsase comentariile în seama altora. Când coborî de la tribună, încheind cu vorbele „atâta știu”, niciunul dintre delegați nu se îndoia că dezvăluise adevărul.

Se puse la vot acceptarea comunicării drept bază a raportului către Consiliul Planetar Suprem. Toți delegații apăsară pe

butoanele albe, ceea ce însemna aprobarea concluziilor cercetătorului de la Iezer.

— Unanimitate pentru! anunță președintele.

în marea sală de consfătuiri de pe satelitul 308 se lăsă apoi o îndelungă și apăsătoare tăcere.

Planeta în luptă

Timp de o săptămână oamenii urmăriseră cu îngrijorare dezbaterile, Unii dintre ei rămâneau zile întregi în fața televizoarelor, reglate pe canalul care transmitea neîntreruptele discuții. Se întristau sau prindeau curaj, după cum învățații înclinau spre o ipoteza pesimistă sau optimistă. De câteva ori crezuseră că totul se va dovedi un vis urât, din care umanitatea se va deștepta.

La urmă, verdictul rostit de Toma Oieru căzu greu, ca o osândă crudă și nemeritată. Un suflu tragic străbătu așezările omenești.

Pe timpuri, unii pesimiști, care voiau să inspire omenirii neîncredere în viitorul ei, prorociseră răcirea, peste nu prea multă vreme, a Soarelui și preconizaseră sinuciderea colectivă a umanității, printr-o dirijare artificială a planetei către astrul zilei. Acum, când aceste teorii și proiecte căzuseră de mult, Pământul se îndrepta, fără voia oamenilor, spre centrul incandescent al sistemului planetar.

Oamenii se zbuciumau. Își vedeau mai departe de treburi, dar voioșia și seninătatea, atât de caracteristice vremurilor noi, se ștergeau de pe fețele lor. Deveneau treptat gravi și irascibili. Teatrele, sălile de concert, locurile de excursii rămâneau aproape pustii.

Cât de greu le venea să „conceapă că tocmai acum, în acest secol de strălucire, când lanțurile grele care frânaseră atâta vreme progresul general și individual căzuseră definitiv și pretutindeni pe planetă apărea groaznicul pericol al nimicirii! Își plângeau soarta și nu voiau să creadă în pecetluirea ei irevocabilă.

Clipele treceau, pline de presimțiri întunecate. Oamenii ridicau ochii cu tristețe spre cer. Când era senin, limpezimea lui le vorbea despre goliciunea unei vieți care-și pierdea rostul; când norii-l acopereau, întunecimea lor oglindea parcă jalea lumii.

Vlaga tinereții amenința să se scurgă din trupuri, iar voioșia părăsea inimile.

— Nu, nu se poate! Nu se poate! Rosteau mii de glasuri în toate limbile lumii. Va trebui să învingem calamitatea!

îndată după ce Congresul Complexelor își prezentă concluziile Consiliului Suprem Planetar, acesta intră în deliberare permanentă.

Oamenii secolului al XXI-lea munceau doar câteva ore pe zi; Când era însă nevoie, puteau lucra și zece zile neîntrerupt, fără să doarmă. Așa se hotărî să procedeze consiliul acum, sesiunea desfășurându-se cu participarea celor mai mari somități științifice și tehnice ale planetei

De la început se stabili că în aceste zece zile se vor lua hotărârile necesare pentru preîntâmpinarea cataclismului care amenința globul, în așa fel încât să se dea o orientare precisă eforturilor pământenilor.

Cu toate acestea, primele trei zile fură pierdute în zadar. În cursul acestora se încercă stabilirea cauzei care determina deplasarea planetelor. Nu lipsiră, bineînțeles, ipotezele, dar toate prezentau slăbiciuni și niciuna nu reuși să se impună.

Neajungând la nicio concluzie certă, consiliul se hotărî să urmeze altă cale: aceea de a dezbate măsurile de luat, fără să se sprijine pe cunoașterea cauzei procesului. Nu era soluția cea mai fericită, dar nu mai era timp de pierdut. Trebuia să se procedeze simplu, elementar, prin combaterea efectului.

Se luară în considerare diferite propuneri.

Un prim proiect sugera evacuarea planetei, abandonarea Pământului. Pentru plecarea spre alte lumi a locuitorilor planetei, al căror număr ajunsese în 2070 la aproape 24 de miliarde, ar fi fost nevoie de cel puțin 50 milioane de rachete cosmice mari. Cu toată tehnica înaintată a veacului, o asemenea masă de vehicule interplanetare nu s-ar fi putut fabrica decât în 5–6 ani, chiar dacă până atunci toate energiile ar fi fost concentrate în această direcție. Și apoi, încotro s-o apuce? Spre Marte? Spre cei câțiva asteroizi mari? Spre sateliții lui Jupiter? Dar ar fi fost nevoie de decenii pentru a se încerca crearea de condiții propice vieții omenirii pe aceste corpuri cerești și pe urmă… și ele erau supuse fenomenului contracției.

Proiectul fu deci respins de consiliu cu mare majoritate de voturi.

Un alt proiect pornea de la posibilitatea, stabilită teoretic încă din secolul al XX-lea, de a se propulsa artificial unele corpuri cerești în spațiul interplanetar. Se propunea aducerea în apropierea actualei orbite terestre a câtorva zeci de asteroizi și „mutarea” pământenilor pe acestea, urma ca treptat pe ele să se creeze condiții similare celor terestre, lucru care trebuia să fie ușurat de faptul că aceste corpuri cerești aveau să fie menținute, în mod. Artificial; cam la aceeași distanță de astrul zilei la. Care se rotea nor mal globul pământesc, cu ajutorul instalațiilor care le propulsaseră în spațiul cosmic.

Numai că și această propunere se dovedi până la urmă nerealistă. Durata construcției instalațiilor, a transportului lor spre brâul asteroizilor și apoi a ducerii planetelor mici spre vechea orbită a Pământului fu evaluată, de grupul anume constituit de specialiști, la 8–10 ani.

După ce și acest proiect fu respins. Consiliul examină alte șase proiecte, care, analizate cu grijă, se dovediră inacceptabile. Avea oare consiliul să depăşească pentru prima dată de când ființa — termenul de deliberare pe care și-l stabilise? Omenirea se cutremură la gândul acestui semn îngrozitor al neputinței!

În cea de-a opta zi, un grup de savanți francezi, ruși și japonezi prezentă spre cercetare un nou proiect, bazat tot pe ideea propulsiei artificiale a corpurilor cerești, dar altfel conceput. Acesta prevedea amenajarea, în regiunea Antarctidei, a unei gigantice instalații reactive, menită să propulseze planeta în direcția contrarie aceleia în care acționa forța ce o împingea spre Soare. După calcule amănunțite, comisia de specialiști numită de consiliu aviză favorabil și evaluă durata lui de realizare la un an și șase zile, în cursul primelor nouă zile după pornirea instalației respective, deplasarea Pământului urma să fie, indiferent de cauza ei, treptat încetinită, iar apoi avea să înceapă alunecarea planetei înapoi, spre vechea orbită.

în a zecea zi, Consiliul Planetar Suprem aprobă proiectul, cu unele modificări de detaliu, și stabili planul măsurilor care trebuiau realizate pentru construirea acestei instalații reactive fără egal pe Pământ și pentru diminuarea consecințelor apropierii, timp de un an, a planetei de astrul zilei.

Decizia înaltului for fu cunoscută în aceeași seară în toate așezările omenești. Era necesar un efort sporit din partea tuturora.

După cele șaptesprezece zile scurse de la întârzierea producerii eclipsei, în care oamenii trăiseră obsesia freneticei curse pe care planeta o începuse spre abisul incandescent al Soarelui, deznodământul dezbaterii aducea o mare ușurare. Salvarea era acum întrevăzută. Calcule precise dovedeau că instalația reactivă ce urma să fie construită, prin mobilizarea tuturor energiilor, putea să. Învingă forța nefastă care provoca deplasarea Pământului.

Nădejdea creștea treptat în suflete. Umanitatea era puternică și nu trebuia să se sperie de niciun cataclism. Avea în mâinile ei energia nucleară, dispunea de agregate automatizate de o perfecțiune fără precedent, era pe cale să intre în legătură, de la egal la egal, cu alte lumi de făpturi raționale.

Zeci de mii de experți verificau și amănunțeau proiectul general. Pretutindeni pe globul pământesc începură mari pregătiri. Instalația proiectată nu avea numai o misiune la scară cosmică, dar și dimensiuni corespunzătoare. Majoritatea uzinelor începuseră să lucreze exclusiv pentru asigurarea mașinilor și pieselor respective, în Antarctida se trecu la mari operații de excavare, cu ajutorul curenților de înaltă frecvență. Vapoarele rapide și aerodinele de mărfuri transportau neîntrerupt imense cantități de materiale necesare lucrărilor.

Paralel cu aceasta începu luarea măsurilor pentru evacuarea și asigurarea adăpostului populației din regiunile care aveau să ajungă sub apă în urma topirii ghețurilor arctice și antarctice, ca și a populației din zona ecuatorială. Era vorba de nu mai puțin de un miliard și patru sute douăzeci de milioane de oameni, așa că operația nu era de loc simplă.

însuși transportul unei populații atât de numeroase prezenta probleme foarte grele.

Toate locuințele din localitățile de agrement fură rezervate refugiaţilor. Tot lor aveau să le revină locuințele duble, adică suplimentare, ale celor care aveau două case. Cu toate acestea, mai era necesar să fie construite, în numai câteva luni, cel puțin 178 milioane de case, așa încât industria constructoare de locuinţe prefabricate urma să-și însutească producția. Mai

trebuiau evacuate sau protejate sub clopote plastice — cum propusese cineva — nepieritoarele monumente arhitecturale din zonele inundabile.

Viaţa deveni mai anevoioasă, mai încordată. Efortul care se desfăşura aduse cu el o canalizare precisă a năzuinţelor de salvare a civilizaţiei, dar şi o crispare a sufletelor.

Consiliul Planetar Suprem organiza uriaşa acţiune cu o precizie de ceasornic. Fiecare mişcare era perfect proporţionată şi coordonată, pe baza calculelor marilor maşini electronice. Planeta era. În război cu Cosmosul, care îi aruncase sfidător mănuşa.

S-au găsit însă, în aceste zile de răscruce, şi oameni care s-au dovedit slabi. „Vremea cealaltă” nu era chiar atât de departe şi reminiscenţele ei aveau o înrâurire nefastă, mai ales asupra generaţiei supracentenarilor.

Desigur că toţi aceştia trăiau din plin viaţa secolului al XXI-lea, dar marea zguduire îi aruncă pe unii înapoi, spre trecut. Pesimismul puse stăpânire pe sufletele celor şovăielnici. Distracţii şi plăceri de mult uitate fură redescoperite de către grupuri de aşa-zişi „dionisiaci”, care voiau „să-şi trăiască viaţa” ce le mai rămăsese.

Desigur că cei cuprinşi de aceste manifestări specifice trecutului nu erau mulţi. Majoritatea oamenilor lucrau zi şi noapte pentru a scăpa planeta de la pieire, dar existenţa „dionisiacilor” în mijlocul celorlalţi era în contrast cu viaţa curată pe care umanitatea şi-o cucerise.

în omenire intervenise o ultimă schismă. Istorica luptă dintre vechi şi nou ajunsese la o nouă ascuţire neaşteptată. Aşa cum în legendele anticei Elade Atlas susţinea bolta cerească, miliarde de oameni puneau umărul la salvarea planetei. Dionisiacii râdeau de ei, considerându-le eforturile inutile şi încercau să-i ispitească spre serbările lor crepusculare.

În aceste zile, evenimentele care nu erau considerate în strânsă legătură cu marea încleştare se bucurau de o mai mică atenţie. Lumina purpurie, de pildă, continua să se aprindă, la intervale destul de regulate; dar studiul ei nu mai era în centrul preocupărilor astronomicei Descifrarea mesajului Ravadani înainta încet, căci cercetătorii care: se interesaseră de el erau

acum antrenați în cu totul alte acțiuni.: Mai era vreme pentru dezlegarea acestor enigme! Îşi spuneau oamenii.

Veacul își croia anevoie drum prin cele mai grele dintre încercările sale.

Proiectul

Oamenii citeau revista dionisiacilor „Dionysos” și zâmbeau. Asta ar mai fi lipsit acum! După ce abia mai pridideau cu munca, să se apuce să chefuiască și să cadă în mintea copiilor!

Într-o dimineață, la: vreo cinci luni și ceva de la întâmplările pe care le-am amintit, Cosma îi aduse lui Toma Oieru revista. De felul lui puțin aplecat spre înțelegerea acestui gen de idei, Pustnicul frunzări în grabă filele.

— Lipsa asta de logică este, după părerea mea, urmarea studiului insuficient al matematicii, observă el foarte serios.

— Deformație profesională! surise Cosma.

Apoi îl privi adânc și cu oarecare invidie pe prietenul său. Oieru se număra printre foarte puținii oameni care arătau mai mulțumiți în ultima vreme. Din seara întârzierii eclipsei, Otilia pusese năvalnică stăpânire pe viața Pustnicului, măturând din calea ei principii și obișnuințe de mult statornicite.

Cercetătorii complexului se preocupau însă destul de puțin de acest eveniment, care în alte împrejurări ar fi stârnit destule comentarii. Marca dramă cosmică prin care treceau absorbea toate energiile. În ceea ce-l privea pe Cosma, el era. Mai puțin tulburat decât alții. Se întâlnise de atâtea ori cu moartea în călătoria sa asteroidală. Încât puține lucruri l-ar mai fi putut scoate din matca lui.

— În ultima vreme parcă ți-a retezat cineva cocoașa! observă într-o zi Cosma. Referindu-se la faptul că Toma nu mai mergea aplecat.

Varga se apropiase tocmai ide ei.

— Ce zici, Dinule, îi retragem porecla ele Pustnic? întrebă Cosma. Nu mai merge! Continuă tot el. Ia spune, Toma, cu tabelele cum stai? Nu cumva să te prindă sfârșitul lumii cu ele nepuse la punct!

Peste chipul lui Oieru trecu 6 umbră.

— Merge greu, foarte greu. Am presupus la început că deplasarea Pământului este un fenomen care se desfășoară constant și uniform. Intervin însă tot felul de perturbații și

inegalități, care alterează precizia calculelor previzioniste. După cum știți, zguduirile continuă. Nu izbutim să stabilim efemeride sigure, în care să ne putem încrede. Trebuie să facem mereu noi și noi corecturi. Iar de tabelele noastre, pe care le ironizezi, depind o mulțime de activități practice și chiar marea acțiune de la Polul Sud. Lucrăm uneori, în secția noastră, șase-șapte zile neîntrerupt; la capătul lor, tot ce-am construit se năruie.

Cosma adăugă:

— Iar Otilia îți șoptește: Nu-i așa, fost Pustnic, c-ar fi mai folositor să te preumbli cu mine prin poieni de nu mă uita?

Toma Oieru nu luă în seamă gluma.

— N-aș spune că toate calculele noastre sunt nefolositoare. Dar nu-s destul de exacte! Și când observatorii îmi comunică iar și iar că o poziție stelară indicată de secția noastră a corespuns *aproape* deplin, simt cum îmi vâjâie capul.

— Dar ce-i cu tine, Dinule? întrebă deodată Oieru, observând mai atent chipul lui Varga. S-a mai întâmplat ceva?

Varga rosti grav:

— Am discutat acum câteva zile cu președintele Moldovan posibilitatea de a grăbi plecarea expediției la care urma să iau parte. Mi-a promis că va înainta Consiliului Planetar Suprem propunerea.

— Știam că toate plecările navelor cosmice sunt oprite, observă Oieru. Au fost doar suspendate chiar și lucrările de proiectare a primei expediții siderale. Nu mai circulă decât rachetele care fac legătura cu câteva stații extraterestre.

— Tocmai de aceea este necesară aprobarea Consiliului, explică Varga.

— Şi care-i scopul călătoriei? întrebă Cosma, încercând să pătrundă mai adânc intențiile lui Varga.

— Observarea Pământului din regiunea unor planete îndepărtate ar putea da prețioase indicații asupra fenomenului general al contracției și ar fi totodată de mare folos pentru acțiunea de salvare a Terrei, mai ales în momentul când instalația din Antarctida va începe să funcționeze, explică Dinu. După părerea mea, se dă prea puțină atenție forței determinante a contracției, cauzei întregului proces. Problema n-a putut fi lămurită și eforturile s-au orientat aproape exclusiv spre contracararea fenomenului necunoscut.

— Ai dreptate, Varga, izbucni Cosma. Și mai este ceva: mă gândesc mereu că tot ce se întâmplă acum nu poate fi lipsit de legătură cu lumina purpurie. Or, regiunea cosmică spre care pleci este tocmai aceea de unde pare să vină. Până acum, această zonă a fost prea puțin cercetată, expedițiile cosmice concentrându-și atenția asupra unor planete mai apropiate de Pământ. Acolo, pe Uranus sau în apropiere de Uranus, există o sursă uriașă de energie, al cărei studiu a fost pe nedrept neglijat în ultimele luni. Tu ce zici Toma despre această expediție?

Oieru îi cuprinse pe amândoi într-o privire.

— Racheta este biloc, Dinule?

— Da, dar de ce?

— Mă gândeam că tu și Cosma v-ați potrivi împreună.

Dinu și Cosma se uitară unul la altul.

— Racheta are motor ionic? mai întrebă Oieru.

— Da, pe lângă cel obișnuit cu jet de gaze, folosit la pornire, veni răspunsul.

Într-un elan comun, cei doi cosmonauți se îmbrățișară. Hotărârea era ca și luată. Cosma și Toma îl asaltară pe Dinu cu întrebări. Când putea pleca racheta? Ce cale urma să aleagă? Ce aparataj va lua?

Varga trebui să le dea explicații amănunțite. În cel mult trei luni, pregătirile vor fi terminate. Atunci plănuise să plece. Alesese o traiectorie care avea să ducă nava până la o distanță de 500 000 000 de kilometri de Saturn, dar avea posibilitatea să o dirijeze și mai departe, spre Uranus. Durata expediției nu putea fi precizată, deoarece Pământul. Suferind fenomenul de deplasare cunoscut, nu se știa sigur în ce poziție se va afla la întoarcere.

Discuția lunecă apoi, din nou, spre fenomenul contracției sistemului solar.

— În fond, cărei pricini crezi că se datorește acest proces? îl întrebă Dinu Varga pe Oieru.

— Își poate avea cauza în regiunea lui Uranus? completă Cosma întrebarea.

Toma nu-și împărtășea decât rareori presupunerile. Prefera să aștepte conturarea lor în concluzii definitive, riguros demonstrabile. De data aceasta, focul dezbaterii îl făcu să-și încalce principiile.

— Regiunea lui Uranus, începu el, nu poate genera energia care provoacă fenomenul. În niciun caz. Dar asta nu înseamnă că lumina purpurie n-ar avea vreo legătură cu contracția: poate că și ea este un efect al aceluiași proces și va ajuta la înțelegerea lui.

— Dar cauza procesului? stărui iar Varga.

— N-o știu. Cred însă că perturbarea nu provine de la Soare, ci din afara sistemului nostru…

— Din afara sistemului? Adică de la distanțe uriașe, care se numără în ani-lumină? Interveni uluit Cosma.

— Desigur! Gândiți-vă bine la ceea ce se întâmplă și mai ale la felul cum se petrec lucrurile.

După cum știți, un fenomen curent în tehnica noastră este transmiterea energiei prin unde electromagnetice de putere mare. Așa cum la noi centralele electrice transmit astăzi cantități considerabile de energie, la distanțe pământești uriașe, fără suportul firului electric indispensabil altădată, așa putem presupune și în Cosmos existența unor unde electromagnetice foarte intense, dirijate către o anumită zonă din spațiu. Numai dimensiunile fenomenului sunt cu totul altele.

Poate că undeva foarte departe există o regiune de acumulare a energiei, energie care se orientează apei, în torente uriașe, spre sistemul nostru, intervenind în mișcarea planetară. Nouă ni se pare un fenomen excepțional, fiindcă suntem obișnuiți cu o mare stabilitate a. Planetelor. Dar câte nu se petrec în Cosmos! Se nasc stele din aglomerarea nebuloaselor, novele își dezlănțuie forțele în explozii uriașe, galaxiile se întrepătrund.

Nici energia solară nu este altceva decât energie electromagnetică transmisă fără vreun suport aparent și radiată nedirijat, în mod uniform, în toate direcțiile în spațiu…

în timp ce tăcerea urmă cuvintelor lui Toma, gândurile fiecăruia se zbuciumau tumultuoase.

— Unde electromagnetice purtătoare ale unei gigantice energii… rosti ca pentru sine Cosma.

— O ipoteză, mai puțin chiar, o simplă părere, se scuză parcă Oieru.

Discuția reveni apoi la expediția proiectată și dezbătură toate etapele ei.

Când Otilia își făcu apariția, se lăsase de mult seara. Venise cu A.L.C.-ul. De la un concert pe care celebrul violonist australian Rayburn îl prezentase, cu vreo două ore mai înainte, la Erevan. Le povesti că sala fusese pe jumătate goală. Apoi, se așeză lângă ei, pe un scaun, ascultând planurile ce se făceau, intervenind ici-colo cu câte o sugestie.

Le aminti însă o greutate, de care uitaseră cu toții. Plecarea rachetei fusese prevăzută de Dinu peste trei luni, când Cosma se va mai afla în plin tratament de consolidare a tinereții. Acesta urma să dureze, în mod normal, cam un an, și întreruperea lui i-ar fi anulat în mare parte efectul, creând numeroase primejdii.

Cosma protestă, revoltat:

— Mă simt puternic, în stare să înfrunt încercări oricât de greu, mersul mi-e acum normal, cugetul clar, starea generală — cum spun medicii — satisfăcătoare. Și, orice-ar fi, o asemenea expediție merită un sacrificiu. Să nu uităm că viața a miliarde de oameni este amenințată. Dacă observarea Pământului din regiunea planetelor îndepărtate ar putea fi câtuși de puțin folositoare umanității și dacă există cea mai mică șansă de dezlegare a enigmei luminii purpurii, tentativa trebuie făcută.

— Așa văd și eu. Lucrurile, răspunse Toma, numai că sănătatea ta nu, poate fi nici ea periclitată. Spune, Otilia, nu crezi că s-ar putea grăbii tratamentul de consolidare?

îl chemară prin televizofonul-brățară pe medicul specialist care-l îngrijea pe Cosma, întrebându-l cât de curând ar putea, pleca pacientul său.

— Cel mai devreme peste cinci luni! fu răspunsul acestuia.; Atunci se termină o etapă importantă a tratamentului, care ar urma să fie reluat la întoarcere.

Dar când puteau găsi din nou astrele într-o poziție relativă favorabilă? Toma Oieru scoase dintr-un buzunar un mic calculator, conectat prin radio cu marea mașină electronică a secției. În câteva minute avură răspunsul. Peste mai bine de șapte luni! O asemenea amânare însemna să se întârzie inadmisibil de mult plecarea expediției și să se refacă complet proiectul de itinerar.

Cosma spumega de furie:

— La naiba cu scrupulele voastre! N-aveți simțul proporțiilor, Și-n fond, viața mea îmi aparține. Pot s-o risc cum doresc și...

— Otilia îl întrerupse:
— Nu, Cosma, te înșeli. Viața fiecăruia aparține tuturora. Cu toții avem grijă de oricare dintre pământeni.
— Secolul de aur al dădacelor! o înfruntă, nervos, Cosma. Și dacă vom pieri cu toții?
— Chiar dacă noi am încuviința plecarea, continuă Otilia, ceea ce eu una n-aș face, vizita medicală i-ar opune un veto de netrecut. În starea dumitale se poate produce, mai ales în condiții cosmice, un șoc cu urmări de adevărată prăbușire biologică. Nu uita că pe asteroid tinerețea dumitale s-a păstrat aproape intactă datorită unor cauze necunoscute — unii bănuiesc că a fost vorba de efectul unor radiații cosmice —, dar consecința acestor influențe poate oricând înceta.
— Ascultă, Cosma, interveni Dinu, vom pleca mai târziu, împreună. Dacă Consiliul Planetar Suprem va socoti că proiectul trebuie realizat mai devreme, va echipa o altă navă, care va porni nu peste șapte, ci peste trei luni.
Cosma se întunecă la față și ochii îi sclipiră puternic pe fondul de bronz verzui al obrazului.
Așa vasăzică… Întârziem câteva luni plecarea, pentru a feri pe bietul Cosma de vreo migrenă. E adevărat că astronautul Cosma Căliman este singurul om care cunoaște bine zona cosmică respectivă, dar ce contează asta când există pericolul să-i iasă două-trei fire albe pe la tâmple…
Televizofonul lui Toma Oieru sună scurt, melodios. Astronomul tresări, amintindu-și parcă de ceva și conectă aparatul. Pe ecran se ivi chipul unui cercetător al secției.
— Ce s-a întâmplat, Toma? întrebă colegul. Ne temeam de vreun accident. De două minute trebuia să fii aici, la ora de calcule.
— Vin, vin îndată! răspunse el, cum de am uitat?
Se sculă în picioare și luând-o pe Otilia de braț o trase după el spre secție.
Dinu izbucni în râs.
— Cine știe dacă nu întârzie pentru prima oară în viața lui… Cosma strânse mâna lui Varga într-a lui:
— Spune, Dinule, când ai aflat că din pricina mea plecarea expediției va întârzia și încă pentru o perioadă atât de vitală într-o astfel de împrejurare, nu te-ai gândit să-ți schimbi

tovarășul de drum? Mai ales că se găsesc alții, mai experimentați, mai la zi cu tehnica modernă…

— Nu, Cosma, nicio clipă. Tu prețuiești atât de mult, încât întârzierea aceasta devine mai puțin însemnată.

Ochii Robinsonului cosmic căpătară o strălucire stranie și lui Dinu Varga i se păru că în fulgerul lor deslușește un gând ascuns.

Cosma rosti încet, ca un legământ:

— Să știi că nu te voi dezamăgi… Voi face tot ce-mi va sta în putință, pentru ca încercarea să izbutească… Prietenia ta îmi va încălzi inima toată viața!

Porniră împreună spre complex.

Câteva minute mai târziu, trupurile lor înotau, sub lumina coloanelor radiante, prin marele lac de agrement.

*

Trecură încă trei luni, în total vreo nouă, de când pacea pământenilor fusese atât de adânc tulburată.

Consiliul Planetar Suprem încuviințase expediția propusă de Dinu Varga urând cosmonauților să-și realizeze țelurile și dându-le indicații de mare preț.

Instalația reactivă de la Polul Sud se înfăptuia grandioasă, monument trainic al unei mari civilizații, care nu se lăsa înfrântă. Se luaseră măsuri speciale pentru ca topirea giganticei calote antarctice să nu stânjenească desfășurarea lucrărilor. Totodată, peste un miliard de oameni fuseseră evacuați din toate zonele planetei amenințate de inundații.

Locuitorii planetei munceau din răsputeri pentru a realiza programul Consiliului Planetar Suprem. Învingeau greutăți prevăzute și neprevăzute. Munca îi absorbea și unitatea eforturilor îi făcea să se simtă, mai puternici..

Trebuiau să izbutească! Iar după aceea toate aveau să revină la normal: omul avea să-și reînceapă opera de sculptor al geografiei planetare, eforturile spre închegarea; comunității făpturilor raționale din Galaxie vor fi reluate, dionisiacii vor dispărea ca o umbră a trecutului; Umanitatea își va recâștiga pe deplin încrederea în viitorul ei.

Undeva; departe, mai stăruia întrebarea: „Ce se va întâmpla dacă vom dă greș?” Dar oamenii alungau acest gând. Nici nu aveau prea mult timp pentru el.

în depărtări neînchipuite, scânteia lumina purpurie, și unora frumusețea ei le părea un semn de încurajare

Butonul albastru

Ziua pentru care Varga stabilise iniţial plecarea venise, dar star» tul expediției fusese amânat, din pricina tratamentului urmat de Cosma. Cei doi prieteni se aflau împreună în rachetă. Îi preocupa același gând; Știau că peste câteva minute… ar fi trebuit să plece.

Varga strânse între degete calculatorul electronic, până ce simți o durere ascuțită. Își aținti privirea asupra butonului albastru de pe tabloul de pilotaj. Era butonul de lansare automată. O singură apăsare și nava ar fi pornit, iar peste mai puțin de un sfert de oră s-ar fi aflat definitiv plasată pe orbită.

Umbra unei păreri de rău îl răscoli câteva clipe. Cumpănise oare bine amânarea?

Se uită la Cosma. Acesta privea absent, spre un punct nedeslușit. În colțul gurii îi înflorise un surâs, care lui Varga i se păru fără rost în aceste clipe. Se întrebă, deodată, de ce se legase într-atât de acest om. Realitatea butonului albastru și potența lui îl făcură să-i vină în minte numai defectele lui Cosma. Îl judecă aspru — un om cinic, destul de brutal, lent în gândire, uneori pripit și, mai ales, parcă lipsit de căldura omeniei, atât de caracteristică vremii noi.

Dar această răbufnire nu dură decât putină vreme și curând Dinu se revoltă împotriva gândului său. Numai marea neliniște planetară putuse renaște în el simțăminte atavice, concretizate în judecarea nedreaptă a unui semen.

Păcatele lui Cosma erau mărunte pe lângă însușirile sale nobile, generoase. Dionisiacii nu-l ispitiseră în niciun fel. Lipsa de omenie nu era decât o aparență, iar cinismul ținea dear de vorbe și niciodată de fapte, biu era vina, lui dacă deceniile de rătăcire în Cosmos îi alteraseră unele trăsături ale firii.

— Am pregătit o mică gustare, spuse Cosma.

— Aici, în rachetă? se miră Varga.

— Da, de ce nu? Trebuie doar să ne obișnuim cu conviețuirea, nu-i așa? Și-apoi, am și eu azi o aniversare… Acum un an m-am întors pe Pământ.

— Iar peste câteva luni vrei să pleci din nou… Prea bine, să-ți sărbătorim întoarcerea! Deși, drept să-ți spun, în vremea noastră nu se mai obișnuiește să mănânci și să bei la aniversări.

— Gândește-te și tu că ai în fața ta un om nu tocmai evoluat, un fel de Cro-Magnon, observă Cosma, în glumă.

Trecură din cabina de pilotaj într-o altă încăpere a rachetei. În stângă erau biblioteca cu microcărți, fonoteca și mica instalație cinematografică, iar în dreapta, pe măsuța rabatabilă, gustarea pregătită de Cosma. Se mai vedeau, în fund, cele două paturi ridicate la perete.

Cabina aceasta nu avea aspectul rece, de laborator al primelor nave cu echipaj. Dimpotrivă, atmosfera ei era familiară, plăcută. Te îndemna la sporovăială și la aduceri aminte. Arhitectul de interior crease o ambianță caldă, luminoasă.

Se așezară.

Dinu Varga ridică paharul cu suc parfumat din fața lui.

— Închin pentru tine, Cosma, așa cum se făcea pe vremuri. Ai revenit pe planetă în timpuri grele și primul tău an pe Pământul nou s-a petrecut în mijlocul unei umanități în plină bătălie. Dar în mijlocul vijeliei ai rămas ceea ce ai fost întotdeauna: Cosma cutezătorul!

Fața cu reflexe de bronz tresări. Ochii lui Cosma priveau parcă departe, dincolo de Varga.

— Nu te voi dezamăgi, Dinule, ți-am mai spus-o! Te vei supăra, poate, pe mine, dar până la urmă îmi vei mulțumi, vom îndeplini năzuința ta împreună… Nu uit nicio clipă că trebuie să slujim pământenilor. Închin pentru izbânda noastră.

Dinu îl privi fără să priceapă gândul adevărat al lui Cosma.

în liniștea cabinei, paharele se ciocniră cu un clinchet cristalin. O fracțiune de secundă înainte de a-l da pe al său peste cap, Varga avu impresia că trăsăturile prietenului său se încordează într-un spasm și că mâna lui, care ridicase paharul spre gură, se oprește, ca paralizată, la mijlocul drumului. Pe urmă, Dinu simți cum lichidul i se scurge pe gât și începu repede să amețească. Ochii i se împăienjeniră și în cap prinse să i se. Rotească un vârtej nebun. Trupul, brațele, picioarele îi erau moi — cuprinse de o oboseală bruscă și cotropitoare, căreia nu i se putea împotrivi în niciun fel.

— J Ce-ai făcut, Cosma! bolborosi el, slab. Ce-ai făcut, omule! …

Mai văzu ca printr-un văl că prietenul său lăsase jos paharul neatins, îi auzi vocea, care avea, pentru prima oară de când îl cunoștea, modulații duioase:

— Dormi, Dinule, dormi! Fii liniștit! E spre binele nostru, al tuturora.

Cosma coborî unul dintre paturile rabatabile și își culcă prietenul.

— Dormi, Dinule, dormi! auzi Varga nedeslușit încă o dată. Vom încerca împreună să slujim planeta.

Dinu Varga căzu într-un somn adânc, fără vise.

*

— Am făptuit un lucru nemaipomenit pentru vremea noastră. O știu. Am adormit un om, care nu se va trezi decât peste două zile, când vom fi prea departe ca să ne mai întoarcem. Dar n-am făcut-o nici din vanitate și nici din spirit de aventură. Nu i-am violat voința, căci voința lui profundă aceasta era. Și tot acesta era și interesul obștesc. Nu mă judecați aspru. Voi munciți acolo, pe Pământ, pentru scăparea planetei, iar eu, Căliman, străbat acum Cosmosul ca soldat al aceleiași mari armate a omenirii.

O apăsare pe un buton albastru și nava noastră a pornit. Consideraţi-ne drept o mică rezervă a marii voastre acțiuni. Avem cu noi tot ce ne trebuie și vom păstra mereu legătura cu planeta. Nu vă temeți de soarta mea. Mă simt mai bine ca oricând, iar imponderabilitatea îmi dă o dispoziție excelentă și o poftă de muncă cum n-am avut de mult. Sunt fericit să aduc prinosul unui risc neînsemnat pe altarul măreței Acropole pe pare ați făurit-o. Dacă am sporit, cât de puțin, sorții izbânzii, nu regret și nu voi regreta niciodată fapta mea.

în sala mare a Consiliului Planetar Suprem, mesajul lui Cosma răsunase cu timbru de orgă.

înaltul for delibera câteva ore asupra măsurilor de luat. Viața lui Cosma era în primejdie. Se propuse mai întâi ca racheta să fie captată de o altă navă și adusă înapoi. Dar plecările cosmonavelor fiind suspendate, niciun vehicul astral nu putea fi pregătit, înainte de câteva zile, pentru plecare. Și până atunci, „Temerarul” — așa fusese botezată nava — avea să fie mult prea departe.

Singura soluție se dovedi acceptarea faptului împlinit și sprijinirea expediției în îndeplinirea misiunii ei.

Spre Uranus

În primele zile, Cosma nu izbuti să-l împace pe Varga. Dinu se simțea înșelat și pe deasupra răspunzător de sănătatea primejduită a tovarășului său de drum. Se gândea cu părere de rău că nici nu-și luase rămas bun de la Alina și acest lucru îl durea ca o rană deschisă. Otilia Crivăț îi promisese lui Dinu că îi va face, înainte de plecare, o adaptare biocosmică, așa cum tehnobiologii procedau tot mai des în ultima vreme cu astronauții, pentru a-i ajuta să înfrunte cât mai ușor condițiile radical diferite de cele pământești, pe care aveau să le întâlnească; acum, acest proiect se spulberase și el.

Era aproape sigur că Robinsonul astral nu luase toate măsurile de asigurare a expediției cu cele necesare; în ultimele luni, Varga făcuse pregătiri numai pentru a doua variantă a călătoriei, cu plecarea proiectată mult mai târziu.

Cercetă amănunțit totul, cu presimțiri rele. Cosma nu uitase însă nimic. Dăduse de planurile cuprinzând în amănunțime necesarul pentru prima variantă și îndeplinise scrupulos fiecare prevedere. Nimic nu lipsea, deși pregătirile fuseseră făcute în taină mare, astfel ca Dinu să nu prindă de veste.

Pe măsură ce vremea trecea, munca științifică îi absorbea pe cei doi cosmonauți tot mai mult. Motoarele ionice fuseseră puse în funcțiune și nava înainta cu o viteză uriașă.

Legătura cu Pământul, care se făcea prin stația de urmărire a astronavelor din Complexul de la Iezer, se menținea regulată; primeau vești și indicații, transmiteau cu regularitate date și observații amănunțite. Din când în când intrau în comunicație cu stațiile pământenilor situate pe Marte, asteroidul Vesta și pe sateliții lui Jupiter, schimbau cu ei păreri și informații de tot felul.

Treptat, Dinu se obișnui cu noua situație, așa cum se resemnaseră și stațiunile științifice de pe Pământ, care dezbăteau cu interes crescând informațiile pe care le comunica „Temerarul”, transmițându-le prelucrate proiectanților și constructorilor instalației antarctice.

După primele săptămâni de călătorie, indisciplina lui Cosma fusese aproape uitată.

Pe planetă, marea acțiune de salvare a umanității se apropia de termenul emoționant al finalizării. La bordul navei, pasiunea lui Varga, care visase de ani și ani această călătorie, umbri gravitatea gestului lui Cosma.

Din când în când, Dinu își observa cu grijă prietenul. Dacă nu va rezista? Dacă se va produce prăbușirea biologică de care vorbiseră medicul și Otilia Crivăț? Până acum nu se arăta însă niciun semn, și uneori Dinu avea sentimentul că, în străfundurile inimii lui, se bucura de această plecare înainte de termenul stabilit.

— Nu m-ai numit chiar tu „Cosma cutezătorul”? îi aminti într-un rând Căliman lui Varga. Am încercat și eu, pe cât m-am priceput, să-mi merit porecla…

Eliberat din chingile atracției pământești, căreia nu reușise decât în parte să i se adapteze, Cosma prospera. Era dispus să vorbească și să râdă toată ziua. Când Varga nu mai avea timp să-l asculte, fredona cântece vesele.

— Știi, Dinule, îi spuse el într-un rând, vă iubesc pe voi, pământenii, dar eu sunt de mult fiul Cosmosului. La întoarcerea expediției noastre pe Pământ, voi cere să fiu detașat. Permanent pe o stație extraterestră.

Se înțelegeau din ce în ce mai bine.

În răgazurile, destul de numeroase, pe care le lăsa munca științifică, citeau, ascultau muzică, vizionau filme și mai ales discutau mult. Dinu îi vorbea adesea despre Alina, unde era ea acum? În agricultură, unde își făcea „practicul”? Sau poate picta oamenii care lucrau în Antarctida, înfăptuind epopeea salvării Pământului. Pornise cumva cu domohelicopterul spre un vârf de munte?…

Când voiau să-și amintească de planetă, aparatul de radio îi punea în legătură cu posturile de emisie de pe Pământ recepționabile în Cosmos. Ascultau de toate: emisiuni literare, muzicale, științifice, cronica planetei.

într-un rând, Dinu Varga află cu bucurie, dintr-o relatare, că ipoteza despre viața cavernicolă câștigase mulți partizani.

Le reținu atenția o conferință de popularizare, care sintetiza cunoștințele și ideile învăţaţilor despre planeta Uranus. Desigur că pentru cei doi cosmonauți nu cuprindea noutăți. O ascultară însă, cuprinși de fiorul pionierilor, căci nu peste multă vreme

aveau să se apropie de acest corp ceresc, neexplorat încă de nicio navă cosmică terestră și să adauge noi date celor cunoscute.

în aceeași emisiune se transmiseră câteva informații în legătură cu mesajul Ravadani. Se mai descifraseră unele pasaje, care conțineau date fizice extrem de precise despre sistemul nostru planetar. Singurul lucru straniu era aprecierea cu privire la pustietatea planetelor. Le atrase atenția o frază: „Analiza spectroscopică a atmosferei planetei a treia indică lipsa aproape totală a metanului și prezența unor cantități infime de bioxid de carbon; viața este deci acolo imposibilă.”

în acele porțiuni ale mesajului care fuseseră numai parțial descifrate se vorbea, în mod repetat, despre o experiență crucială, ce urma să fie întreprinsă cândva. Reținură: „Sistemul acesta solar... e pe deplin corespunzător probei, ba chiar constituie un model ideal, mai ales că este în multe privințe asemănător cu sistemul nostru solar”

Din mesaj mai rezultase că nava care transmitea mesajul fusese o stațiune automată intersiderală, fără pasageri.

— Logorobotul trebuie să fi fost deosebit de perfecționat, dată fiind complexitatea materialului transmis și mai ales capacitatea sa interpretativă, remarcă Dinu, gânditor...

— Totuși, spuse Cosma, a cam scrântit-o în ce privește lipsa vieții pe planetele noastre.

— E adevărat, dar vezi tu, de asta sunt de vină cei care l-au creat. Ei au introdus în el ideea că fără cantități masive de metan și bioxid de carbon, caracteristice probabil atmosferei lor, viața este imposibilă. Robotul a raționat în funcție de această axiomă falsă, căci o mașină, oricât de perfecționată, rămâne. Roaba părinților săi, care în acest caz s-au dovedit îndeajuns de mărginiți.

— Cred că ai dreptate... Dar ce spui, Dinule, de folosirea sistemului nostru solar ca model de experiență?

— Nu înțeleg nici eu despre ce-i vorba.

Discutară multă vreme despre toate acestea, fără să ajungă să se lămurească deplin.

în cea de-a 56-a zi a călătoriei se petrecu un incident ciudat, care era cât p-aci să le fie fatal. La un moment dat, Cosma observă că astronava, care înainta acum prin Cosmos în virtutea

inerției, își schimbase brusc direcția de zbor. Cercetările arătară că treceau prin apropierea unui asteroid. Viteza de înaintare a „Temerarului” crescu în puțin timp considerabil, iar direcția lui era acum orientată spre Jupiter. Asteroidul voia parcă să-i rupă din calea lor, să-i transforme într-un satelit al său.

Puseră motoarele în funcțiune.

începu o bătălie grea. Timp de trei zile și trei nopți racheta se luptă împotriva „monstrului”, cum îl numea uneori Cosma. Câtva timp li se păru că vor fi biruiți. Motoarele lucrau cu toată puterea, dar nu izbutiră decât să devieze prea puțin racheta de la noua ei cale.

Pe urmă, dintr-o dată, devierea dorită deveni atât de rapidă, încât trebuiră să acționeze motoarele astfel ca să contracareze deplasarea. „Eliberarea” din strânsoarea câmpului gravitațional al asteroidului se produsese brusc din pricina acumulării impulsurilor imprimate de motoare. Mai trebuiră însă să treacă câteva zile până ce „Temerarul” se stabili iar pe orbita calculată de pe Terra.

Reluară observațiile optice asupra Pământului, comunicându-le cu regularitate Complexului de la Iezer. Varga se frământa în legătură cu cele ce se petreceau pe planetă. Prietenul său, veșnic bine dispus, încercă să-i curme zbuciumul printr-o glumă:

— Ascultă, Dinule, poate că Soarele-i locuit; să zicem că făpturilor supra încinse, cu cap de heliu, trup de hidrogen și coadă de carbon de acolo li s-a făcut dor să se răcorească. Atunci s-au hotărât să adopte Pământul și celelalte planete — așa, ca un fel de pungă de gheață, în ceasuri de febră solară. De ce ți se pare curios? Nu spui tu mereu că savanții pământeni privesc lucrurile prea geocentric? Uite, îmi închipui cum ar suna o poezie a solarienilor despre atragerea Pământului:

Făpturi de purpură și foc,
Ne tragem din protuberante.
Plutim imens din loc în loc
Pe mări de flăcări și speranțe.

Planeții reci i-am învelit
În calde valuri de lumină,
Iar noi am ars la nesfârșit,

La mii de grade, fără vină.

Dar azi, să stăm, am hotărât,
La umbra vechilor planete
Și le-am atras din infinit,
Răcoarea lor să ne desfete.

— Ce spui, Dinule, crezi în Solarieni?

— Ești un copil mare, Căliman. În niciun caz nu cred în darul tău poetic…

Nu trecu multă vreme și aflară că pe globul terestru datele comunicate de ei contribuiseră la determinarea mai precisă a fenomenului de deplasare a planetelor și mai ales a globului pământesc și la îmbunătățirea proiectului, în curs de realizare, al marii instalații antarctice. Se interesară despre interpretarea ce se dădea pe Pământ ultimelor pasaje descifrate din mesajul Ravadani, dar nu aflară nimic care să răspundă întrebărilor ce-i frământau.

Racheta trecuse cu câteva milioane de kilometri de orbita lui Saturn, când audiția aparatelor de recepție începu să fie tulburată de păcănituri ciudate. Aduceau cu niște semnale slabe, iar direcția din care veneau părea să fie planeta Uranus. Se putea însă întâmpla să fie vorba de semnale emise din cu totul altă parte, a lumii, reflectate de norii sau suprafața lui Uranus.

Pe măsură ce înaintau în direcția planetei, semnalele deveniră însă de o regularitate vădită conectară cosmocibernonul mic al rachetei, pentru a încerca să facă legătura cu eventualul post de emisie și să se înțeleagă cu autorii acesteia. Ajunseră chiar să provoace un schimb de semnale, pe care nu izbutiră însă, din păcate, să-l descifreze.

După câteva zile, echipajul „Temerarului” izbuti să stabilească cu precizie direcția din care proveneau semnalele: sursa lor nu era marea planetă, ci Umbriel, unul dintre cei cinci sateliți uranieni…

Răsare soarele pe Umbriel

Umbriel dormea cufundat în noapte.

Dacă un ochi omenesc ar fi contemplat de aproape acest corp ceresc, un glob de un diametru de 640 de kilometri ar fi avut în

fată aceeași priveliște ca și în cazul altor sateliți planetari lipsiți de atmosferă. Umbriel i-ar fi apărut ca un pustiu stâncos și încremenit. Niciun nor, niciun curs de apă, nicio urmă de pădure sau de câmpie — nimic care să vorbească despre mișcare sau despre existența vieții la suprafața corpului ceresc. Un astru mort, care se rotește tăcut în jurul planetei-mamă, a giganticului Uranus, în virtutea legilor imuabile ale firii.

Și totuși…

Dacă ochiul omenesc ar fi putut să se apropie și mai mult de Umbriel, ar fi descoperit că, într-un singur loc, pe un platou înalt, străjuit de bariera unor stânci colțuroase, de culoarea opalului, sclipește diadema unor lumini ciudate, așa cum arată noaptea din avion un sat.

Umbriel doarme.

Doarme somnul nopții și al pustietății sale.

Dar luminițele de pe platoul cel înalt nu sunt o halucinație. Ele există, ca o realitate vizibilă și palpabilă.

Dacă ochiul omenesc s-ar apropia la înălțimea zborului de pasăre de platou, ar vedea că cele mai multe lumini provin de la niște ochiuri transparente căscate în stâncă. Acolo, sub peretele pietros, au fost săpate galeriile de cârtiță ale unui adevărat oraș științific, ferit de loviturile năprasnice ale meteoriților. Ochiurile sunt punctele de observație și de comunicație cu exteriorul.

Pe Umbriel nu sunt arbori. Dar tuburile și cablurile aparatelor care ies la suprafață par trunchiurile și crăcile unei păduri uscate.

Trunchiurile acestea au coroane metalice, care se mișcă dirijate de un mecanism nevăzut. Par niște uriași obosiți. Se rotesc și se deplasează în zigzag, iar după un timp se fixează într-o poziție oarecare, ca și cum și-ar fi găsit locul dorit și ațintesc bolta neagră, presărată cu stele.

O construcție metalică în formă de turn înaintează maiestuos pe platou, ca o gigantică macara. Globul transparent din vârf se ridică și coboară „datorită unui dispozitiv telescopic, de parcă ar semnaliza. Deodată se oprește.

în glob este o făptură. E singură. Degetele îi fug pe o claviatură. Cântă o sonată siderală? Într-un târziu, mâna îi încremenește. Câteva clipa nemișcarea este deplină. Apoi, făptura trage de o manetă și privește țintă la cer.

Drept în locui unde se uită strălucește un astru. E cel mai depărtat dintre sateliții lui Uranus. Acolo, pe Oberon, izbucnește brusc o scânteie orbitoare. E floarea roșie a cerului, lumina purpurie; care își slobozeşte flăcările gigantice în Cosmos, ca niște protuberante lungi cât coada unei comete mari.

Un joc de artificii la scară siderală!

Fiecare mănunchi de raze a fost precis calculat. Lumina purpurie îndeplinește cu exactitate comenzile pe care ființa din turn le-a înscris pe claviatură. Sonata s-a prefăcut în semnale cosmice.

Instalația automată semnalează de pe Oberon. Încotro? Spre ce lume de corpuri cerești? Cine-ar putea s-o spună? Făptura de pe Umbriel comandă, iar instalația de pe Oberon slobozeşte în Cosmos protuberantele.

Şi, treptat, feeria se stinge...

Nimic nu s-a schimbat pe Umbriel. În depărtare, Uranus alunecă. Imens pe cer, învăluit în văluri groase de nori.

Deodată, sulițe ascuțite de lumină pătrund pe platoul de pe Umbriel lumina lor desenează pete de o strălucire orbitoare pe suprafața de piatră, în contrast vizibil cu întunecimea profundă din jur. Apoi, treptat, petele devin mai numeroase și se unesc între ele. Umbrele stâncilor sunt de o intensitate nemaipomenită, asemenea unor găuri fără fund.

A răsărit Soarele pe Umbriel!

E un Soare mic, iar datorită depărtării sale uriașe este cu mult mai puțin impunător decât cel care se vede de pe Pământ.

Lumina stăruie orbitoare și rece. Se întinde tot mai mult „străbătută de săgeți albe și strălucitoare, care izbucnesc parcă din globul Soarelui, așezat undeva, departe, deasupra orizontului umbrielian. Nimic nu amintește de plutirea înceată și de radiația caldă a luminii care pe Pământ dezmiardă și generează.

Peisajul e parcă dăltuit în gheată, iar Soarele arată hain; dacă cineva s-ar fi gândit să-l ridice pe un piedestal de zeitate, așa cum făcuseră popoarele primitive în trecutul îndepărtat al Pământului, ar fi trebuit să cioplească chipul unui zeu mânios, gata să-și repeadă sulițele spre cimitirul umbrielian.

Întrepătrunderea tăioasă a umbrei și a luminii se produce uneori în schimbări așa de repezi, încât culorile rocii își prefac

instantaneu nuanțele din violet în verde sau albastru, ca și cum un curs foarte grăbit al jocului de culori ar transforma suprafața satelitului într-o paletă cu tremurări brusce și schimbări de caleidoscop.

Ființa din globul străveziu are acum o altă preocupare. Degetele îi aleargă din nou pe claviatură, dar de această dată nu pentru a declanșa mari semnale luminoase.

Transmite spre o stranie navă cosmică, care se apropie din direcția planetelor mici ale sistemului solar. Cine sunt interlocutorii cu care poartă, de câteva. Zile, un dialog de neînțeles? Nu știe, nu poate să priceapă. Întâmplarea aceasta năucește făptura din globul străveziu. Ivirea navei este potrivnică tuturor așteptărilor, dezminte concluziile. Unor teze științifice consacrate. Ar vrea să creadă că racheta provine din alt sistem solar, căci altfel toate teoriile în care crede cu fermitate s-ar prăbuși. Acest sistem e doar evident nelocuit, pustiu! — așa glăsuiesc datele pe care se bizuie.

Globul transparent din vârful turnului coboară apoi treptat. Și-a îndeplinit misiunea.

în lumina Soarelui, satelitul strălucește ca bătut în nestemate.

E zi acum pe Umbriel!

Făpturi în costume de protecție cosmică au apărut pe platou și se grăbesc dintr un loc într-altul, parcă rostogolindu-se fiinţa din globul străveziu a coborât din turn. Prezența ei dă o nouă orientare agitației lor.

Pe platoul înalt e forfotă, e viață. Dar nu viață pământească și nici viața unor ființe de pe Umbriel. O altă lume și-a trimis, din mari depărtări, solii, pe satelitul acesta pustiu…

Frământări zadarnice

Dinu și Cosma lucrau fără întrerupere. Reușiseră să stabilească că lumina purpurie provine de pe Oberon și comunicaseră descoperirea lor Pământului. Cu acest prilej, constatară că transmisia se făcea foarte greu, atât pe emisie, cât și pe recepție.

Pentru descifrarea semnalelor recepționate de pe Umbriel se hotărâră să pună în contact cosmocibernonul navei cu cosmocibernonul măre de la complex, care avea posibilități cu mult mai vaste.

Când terminară pregătirile pentru interconectarea aparatelor, constatară cu ciudă că legătura cu Pământul era aproape cu totul întreruptă.

Intrară în contact cu câteva stații extraterestre. Nici acestea nu știau ce se întâmpla pe globul terestru; nu mai izbuteau să comunice în niciun fel cu planeta; bănuiau însă că o furtună magnetică puternică ar fi cuprins ionosfera.

— Pământul nu răspunde!

Mesajul acesta începu să circule de la o stație extraterestră la alta, de la „Temerarul” la rachetele care făceau legătura între stațiuni, semănând îngrijorarea în Sufletele oamenilor plecați în Cosmos. Nici vorbă să se poată asigura interconectarea cosmocibernoanelor.

Și totuși, dinspre Pământ se emitea. Planeta era însă parcă încinsă de o barieră nevăzută, care nu lăsa să străbată decât frânturi neînsemnate din mesajele pământenilor.

Și acest lucru se întâmpla cu numai câteva zile înainte de data la care marea instalație de la Polul Sud trebuia să intre în funcțiune!

O tristețe adâncă cuprinse sufletele celor doi cosmonauți. Nu puteau bănui ce se întâmplase, dar înțelegeau că planeta lor se afla în mare primejdie.

Cosmocibernonul „Temerarului” se dovedea neputincios să descifreze semnalele care veneau dinspre Umbriel.

Expediția își pierduse parcă sensul…

Marea încercare

Era cald pe Pământ, îngrozitor de cald, căci planeta se apropiase considerabil de Soare. Ținuturile din preajma ecuatorului fuseseră de mult evacuate. Regiunile tropicale, aveau acum o climă ecuatorială, iar zonele temperate o climă tropicală.

Toată lumea suferea de pe urma arșiței. Calotele polare și celelalte ghețuri din Arctica și Antarctica se topiseră, așa cum prevăzuse Toma Oieru, inundând întinse regiuni.

Anotimpurile dispăruseră, iar zilele și nopțile nu se mai scurtau și nu se mai. Lungeau, căci axa Terrei se deplasase și ea și era acum riguros perpendiculară pe planul orbitei pământești.

Se apropia însă ziua cea mate.

Pământenii aveau să răspundă forței necunoscute, punând în funcțiune giganticul motor reactiv antarctic.

La Complexul astronomic-astronautic de la Iezer, Toma Oieru definitiva ultimele calcule, menite să contribuie la orientarea precisă a exploziilor și a giganticului jet reactiv, care trebuia să izbucnească peste puține zile în Antarctida, propulsând planeta în direcția opusă alunecării ei spre Soare.

în ultima jumătate de oră, aparatele de calcul îi făcuseră necazuri neașteptate, funcționând greoi, cu opinteli și uneori chiar cu greșeli vădite. Dar acum, în sfârșit, își terminase partea sa.

Pe neașteptate, Otilia pătrunse în biroul de calcul. Ochii el mari, senini, erau acum aprinși de un simțământ al groazei.

— Toma, ai simțit cutremurul?

— Sigur că da. Cel de acum vreo oră? A fost foarte puternic. Mi s-au și defectat niște oscilografe.

— La asta te gândești acum? strigă Otilia. Situația este mai gravă decât îți închipui. S-a produs o explozie uriașă în regiunea arctică. Un nor imens de materie, expulzată din adâncurile planetei, se răspândește în atmosferă. Pământul a suferit desigur un șoc. Va fi nevoie de refacerea calculelor și de noi pregătiri pentru pornirea instalației antarctice.

Ieșiră afară.»

Cercetătorii se strânseseră pe terasa principalei clădiri a complexului, așteptând să vadă ivindu-se norul și în aceste locuri. Circulau tot felul de vești îngrijorătoare. Comunicațiile radiofonice terestre se făceau greu și pe alocuri erau chiar întrerupte, iar legăturile radiofonice cu Cosmosul deveniseră cu neputință de efectuat, datorită dezlănțuirii unei gigantice furtuni magnetice. Printre ultimele mesaje recepționate fu și cel în legătură cu descoperirea sursei luminii purpurii de către expediția „Temerarului”.

în sfârșit, după ore de așteptare, norul brun, cu irizări roșcate, se ivi, întunecând pentru câtva timp, în plină zi, lumina Soarelui.

Toma Oieru și Otilia coborâră de pe terasă. Îi frământa pricina groaznicei întâmplări. Tot ce știau era că în funcționarea instalațiilor electronice de la marile exploatări ale Arcticii se produsese o dereglare. Cauza ei rămânea însă necunoscută.

Deodată, dinspre terasa pavilionului principal al complexului, auziră cum crește zgomotul unor vociferări. Se grăbiră într-acolo.

Sute de cercetători priveau spre cer, gesticulând și vorbind parcă toți deodată.

Deasupra complexului apăruseră niște obiecte prelungi, stranii, care executau sus, în aer, piruete ciudate când se lăsau în jos, spre construcțiile complexului, aduceau cu niște cabluri metalice sau cu niște șerpi scorțoși, cu sclipiri de smarald. Și tot atunci, oamenii adunați aveau uneori senzația că-și pierd echilibrul; erau împinși unii spre alții sau. Cădeau îngreunați fără veste la pământ; alteori, dimpotrivă, se simțeau ușori și erau săltați în aer.

„Șerpii” se încolăceau și se descolăceau cu o repeziciune uluitoare, înaintând cu mișcări unduitoare. Se întorceau într-o clipă, urcau apoi în linie verticală sau coborau drept spre sol. Priviți cu atenție, aveau unele asemănări cu oamenii, căci se deosebeau parcă un cap și niște membre prelungi, cu care puteau să apuce și să lovească.

Otilia își montă la urechi aparatul de detectat ultrasunete și peste câteva clipe îi șopti lui Cosma:

— Așa cum îmi închipuiam, făpturile acestea emit ultrasunete și încă foarte nuanțate.

Amalgamul glasurilor de pe terasă reflecta primele păreri, ca și primele contraargumente. Toma Oieru ascultă, uimit de graba eu care se lansau supozițiile.

— Trebuie să fie niște reptile care trăiau în peșteri subterane necunoscute. Căldura aceasta nemaipomenită le-a scos din găurile lor.

— Dar cum de plutesc? întrebă cineva.

Nimeni nu răspunse.

— Poate că nu-s ființe, ci niște aparate care zboară prin aer, teleghidate de cine știe ce făpturi cosmice aflate pe un alt. Corp ceresc.

— Nu vedeți că au cap, ochi! observă un cercetător. Forma trupului lor este un efect al condițiilor în care se deplasează.

— Ce apariții urâcioase! Te cuprinde scârba! Exclamă o femeie.

— Sunt hidoși, respingători I întări altcineva.

Un glas izbucni autoritar:

— Să aducem arme, să-i stârpim!

— De unde arme de distrugere în secolul nostru? Să începem acum să le fabricăm? Rosti o voce gravă.

— Să folosim tunurile din muzee sau puterea curentului electric, reveni primul glas.

Acest ultim dialog, rostit cu voce răsunătoare, dădu loc unui efect ciudat. Doi dintre așa-zișii „șerpi” — ca să-i numim astfel, căci oamenii denumesc ceea ce-i necunoscut gândindu-se la ce cunosc — aruncară câte o flacără violetă, subțire, șuierătoare, spre grupul pământenilor desigur, era greu de presupus că pricepuseră vorbele. Dar poate că sesizaseră tonalitatea lor negativă. Peste capul celui ce amenințase cu stârpirea se aprinse, ca un avertisment, pentru câteva clipe, o aureolă roșie și se auzi un zgomot neobișnuit.

Omul care voise să se războiască cu șerpii nu păți însă nimic. Trase doar o sperietură grozavă și rămase multă vreme livid.

Cei doi șerpi care coborâseră pentru a-și arunca fulgerele, se ridicară iarăși în aer, adunându-se împreună cu întreaga ceată, ca s-o pornească apoi într-un zbor vertiginos spre orizont. În curând, nu se mai zăriră decât ca niște firișoare subțiri, apoi ca niște puncte negre pe fondul norilor lăptoși, până ce pieriră cu totul.

Oamenii își regăsiră echilibrul, dar nu și liniștea.

Televizofonul lui Oieru sună melodios, parcă vrând să-și bată joc de tulburarea care pusese stăpânire pe inimi. Chipul președintelui Horia Moldovan apăru pe ecran.

— Ești cu Otilia Crivăț?

— Da.

— Veniți amândoi în clădirea centrală.

în sala principală de dezbateri se adunaseră vreo șaptezeci de oameni de știință. Se așezaseră în jurul linei mese de formă ovală și așteptau, într-o tăcere gravă, cuvântul lui Horia Moldovan.

— Din comunicările pe care le-am primit de pe întreaga planetă, începu el, rezulți că „șerpii”, cum am început să le spunem, au apărut acum vreo oră în mai multe puncte ale globului. Au fost numărați câteva mii. Sunt însă, probabil, mai numeroși, căci legăturile radiofonice sunt întrerupte în multe

regiuni ale globului, datorită unor tulburări electromagnetice ivite o dată cu venirea lor. S-a mai observat că foarte multe mașini și aparate, inclusiv cele care deservesc marea instalație de la Polul Sud, se dereglează mereu sau sunt complet scoase din funcțiune. Un astfel de deranjament a dus la explozia exploatărilor arctice submarine, înainte de a lua contact cu celelalte complexe astronomice-astronautice cu care urmează să intrăm în teledezbatere peste o oră și apoi cu Consiliul Planetar Suprem, vreau să cunosc părerea voastră. Pentru ca să v-o puteți concretiza, voi prezenta câteva momente filmate din evoluția așa-zișilor „șerpi”, apoi datele fizice înregistrate o dată cu apropierea lor: ultrasunete, magnetism, curenţi electrici, radiații, etc,

Prezentarea dură un sfert de oră, apoi începură dezbaterile.

Principala problemă era aceea dacă „șerpii” erau făpturi sau aparate. Otilia și Toma susțineau primul punct de vedere, care până la urmă reuși să se impună. Dar despre ce fel de făpturi putea fi vorba? Controversa se înteți în această privință. Cu toate acestea, majoritatea cercetătorilor conchiseră că erau făpturi raționale, care comunicau între ele prin ultrasunete și generau puternice câmpuri electromagnetice, precum și tulburări gravitaționale. Pluteau prin aer datorită unui sistem antigravitațional, fie organic, fie realizat pe cale artificială, și trupul lor era învelit într-o cuirasă străvezie, în interiorul ei menținându-se probabil mediul gazos și presiunea atmosferică ce le erau specifice.

După o oră, Horâa Moldovan încheie discuția. Pe marele ecran din dreaptă apărură imaginile sălilor de dezbateri din celelalte complexe. Președinții anunțară pe rând concluziile lă care ajunseseră. Atât imaginile, cât și comunicările erau puternic tulburate de parazită Din cele zece complexe, șapte erau de aceeași părere cu cel de ta Iezer. Peste încă o jumătate de oră, comunicarea către Consiliul Planetar Suprem fu definitivată.

Se hotărî că problema cea mai urgentă era intrarea în legătură eu „șerpii”, cărora începuse să îi se spună „oamenii-șerpi”.

Marele impas

Trecuseră trei zile de la ivirea făpturilor necunoscute.

Toate marile cosmocibernoane încercaseră să intre în legătură eu „oamenii-șerpi”, fără a obține niciun rezultat, deși, se iveau

în număr tot mai mare, ba ici, ba colo. Se făcuseră tentative zadarnice de a neutraliza sau izola cumva puternicele câmpuri electromagnetice generate de straniile făpturi. Numai un atenuator, fixat chiar pe trupul lor, putea acționa în acest sens.

Ar fi fost necesar să te înțelegi cu „șerpii”, să le explici răul și tulburarea pe care le provocau, mai ales în aceste zile, pe Pământ.

Activitatea oamenilor era tot mai complet paralizată. Metrotrenurile şi automobilele suspendate nu mai circulau, aerodinele și rachetele se ciocneau, majoritatea mașinilor industriale își încetaseră funcționarea. Legăturile radiofonice rămâneau multă vreme întrerupte, iar comunicația cu stațiile extraterestre încetase cu totul.

Niciun cercetător nu se mai încredea în indicațiile și înregistrările aparatelor. În Antarctida, ultimele lucrări de dare în funcțiune nu puteau fi terminate. Dacă lucrurile aveau să mai continue în același fel, umanitatea avea să piară cu mult înainte ca globul terestru să se prăvălească în Soare, căci mașinile și aparatele ei încremeniseră.

Toma Oieru se învârtea toată ziua, fără rost, prin secția de statistică și tabele astronomice. Totul, până și ceasornicele erau dereglate. Nu se mai putea calcula nicio efemeridă. Doar unele observații optice mai îngăduiau stabilirea aproximativă a pozițiilor stelare.

Din când în când ieșea din clădire și alerga la cosmocibernon.

— Nimic P întreba el.

— Nimic. Nu se poate stabili nicio echivalență a limbajelor, i se răspundea iar și iar.

Toma Oieru își amintea, din cărți scrise în alte veacuri, de blestemele oamenilor din trecut. Desperat și neputincios, le arunca asupra tuturora: asupra cosmocibernonului, asupra efemeridelor, asupra celor trei „oameni-șerpi” care zburau ca niște iscoade deasupra complexului și intrau uneori și prin clădiri — ca să cerceteze și să spioneze parcă…

După stabilirea parțială a comunicației radiofonice cu câteva insule din Oceanul Pacific cu care legătura fusese inițial complet întreruptă din pricina marii explozii arctice, se aflase că acolo, apăruseră pe cer, cu câteva zile în urmă, niște nave cosmice străvezii, de forma unor pungi imense. Câtva timp plutiseră și

„pulsaseră” la mare înălțime, ca niște inimi puse să funcționeze în afara corpului. Pe urmă, din ele izbucniseră deodată mii și mii de panglici verzui, răspândindu-se spre toate zările.

Așa apăruseră „oamenii-șerpi” pe Pământ.

*

încă două zile, și instalația reactivă ar fi trebuit, în conformitate cu proiectul elaborat, să-și dezlănțuie jetul salvator.

Toma Oieru își aminti acum de unele păreri ale lui Căliman despre cosmotraducere.

Neputința cosmocibernoanelor era poate neputința concepției pe baza cărora fuseseră construite. Dacă „oamenii-șerpi” nu comunicau noțional, ci într-altfel? Îi împărtăși și Otiliei presupunerea lui. Împreună se duseră la Horia Moldovan.

— Trebuie să adaptăm cosmocibernonul la modul lor de exprimare I îi ceru Toma președintelui, la capătul unei discuții însuflețite.

— Grea treabă, foarte grea, răspunse acesta. Așa ceva cere timp, căci limbajul lor pare a fi calitativ deosebit de al nostru.

— Ar trebui totuși încercat, interveni și Otilia.

Președintele îl chemă prin televizofon pe argentinianul Lopez, unul dintre cei mai buni fizicieni din lume. Cât ar dura o asemenea reconstrucție a cosmocibernonului? Ar fi ea cu totul realizabilă?

Cercetătorul clătină sceptic din cap. Dacă reorientarea ar fi cu putință, ar dura ani, poate decenii, căci ar trebui schimbat însuși principiul de bază al mașinii, iar complexitatea ei ar crește enorm.

Nu era deci nimic de făcut?

în biroul lui Horia Moldovan se lăsă o tăcere grea, apăsătoare. Deocamdată, oamenii de pe Pământ existau, se mai mișcau oarecum în voie, gândeau, se hrăneau, dormeau. Aveau conducători înțelepți, care știau să le coordoneze eforturile. Dar totul devenise parcă un castel de cărți de joc și castelul sta să se prăbușească dintr-o clipă într-alta.

Erau osândiți. Osândiți, deși nu săvârșiseră nicio crimă. Câteva luni încă, și orice urmă de viață se va stinge pe Pământ.

Dionisiacii avuseseră poate dreptate…

Un bec verde se aprinse și se stinse de câteva ori pe perete era semnalul Consiliului Planetar Suprem. Apoi pâlpâi, de cinci ori, un mic ochi roșu, luminos. Aceasta însemna că urma o înștiințare foarte importantă, ce urma să se difuzeze la radio și să apară automat, în litere luminoase, pe frontispiciul de telesemnalizare al clădirilor principale ale complexului, ca și în toate centrele locuite ale planetei. Rămaseră în birou, ca să nu piardă începutul.

De la primul cuvânt remarcară că de această dată comunicația se făcea fără nicio tulburare și înțeleseră îndată că se petrecuse ceva important, că aveau să afle un lucru de o semnificație covârșitoare:

— Atenție, pământeni! Atenție, pământeni!

Vorbește Consiliul Planetar Suprem.

„Oamenii-șerpi" au stabilit legătura cu noi. Le-am explicat pericolul la care ne supun câmpurile electromagnetice generate de ei. Au consimțit să se retragă temporar deasupra Țării lui Baffin, regiune insulară arctică nelocuită; mai târziu își vor monta atenuatoarele pe care le-au conceput savanții noștri. Nu au intenții dușmănoase față de noi și nu au nicio legătură cu apropierea noastră de Soare. Le vom putea veni mai târziu în ajutor, căci și ei sunt greu încercați. Acum vă cerem să depuneți toate eforturile pentru ca instalația antarctică să poată intra în funcțiune la termenul stabilit, adică peste două zile. Oameni de știință și tehnicieni, lucrați neîntrerupt, pentru ca să izbândim!

Ultimele cuvinte nu fuseseră încă rostite, că Toma Oieru țâșni ca o nălucă din birou. Alerga, de data aceasta mulțumit și încrezător, spre secția de statistică și tabele astronomice. Ajuns acolo, își mângâie aparatele cu duioșie, de parcă ar fi fost copiii lui, pe care îi revedea bucuros după ce-i crezuse pierduți cu desăvârșire.

Știa că nu se va mai zbate neputincios.

Două zile mai târziu, jetul reactiv izbucni.

Toma Oieru, care nu mai ieșea din secție, stabili curând că înaintarea Pământului spre Soare se încetinea în ritmul prevăzut, până ce în cea de-a noua zi putu să constate încetarea deplasării nefaste.

Acum trebuia să înceapă, conform prevederilor, revenirea planetei spre vechea orbită. Nimeni nu se mai îi îndoia că acest lucru avea să se întâmple.

PARTEA A TREIA MAREA EXPERIENȚĂ OROLIANĂ

Întâmplări de neînțeles

În aceste zile, oamenii începuseră din nou să făurească planuri de viitor. Ce însemnătate aveau arșița de pe urma căreia sufereau cumplit, inundațiile și atâtea alte calamități care se abătuseră asupra lor dacă totul avea să se termine, dacă până la urmă era sigur că stihia întunecată care se împotrivise trufașă progresului uman avea să fie înfrântă?

Cercetătorii de la Iezer se simțeau cuprinși de febra clipelor mari maşinile, aparatele și instrumentele funcționau cu o repeziciune și cu o precizie de neconceput altădată, măsurând și orientând victoria omului asupra naturii.

Alunecare, spre Soare încetase. Toată lumea aștepta să se anunțe că Pământul a pornit-o înapoi, spre vechea lui albie cosmică.

Trecu a zecea, apoi a unsprezecea zi de la intrarea în funcțiune a instalației din Antarctida.

Vestea nu mai venea.

O neliniște, care creștea cu fiecare oră, cu fiece minut, prinse să se strecoare în suflete, întunecând, treptat, nădejdile.

Toma Oieru verifica și răsverifica de zeci de ori calculele. Se certa cu ciberneticienii, învinuindu-i că mașinile electronice au un defect pe care nu se pricep să-l descopere.

Nici el, nici Otilia, nici ceilalți oameni de știință nu voiau să dea crezare adevărului care se impunea totuși conștiinței lor. După atâtea frământări și strădanii, dezamăgirea ar fi fost prea năprasnică, prea cruntă, prea de neîndurat.

în sfârșit, de la toate complexele veni confirmarea temerilor: Pământul nu se clintea spre vechea orbită!

Atunci cercetătorii elaborară noi ipoteze. Poate că în Antarctica se petrecuse ceva neprevăzut. O greșeală a tehnicienilor, o eroare de calcul sau cine știe ce altceva. Se făcură verificări riguroase, sub controlul direct al Consiliului Planetar Suprem. Se stabili că întreaga operație decursese conform proiectului științific, că instalația creată cu atâtea sacrificii nu rămăsese cu nimic datoare omenirii.

în a douăsprezecea zi, măsurători astronomice sigure, trecute prin nenumărate calcule de control, dezvăluiră întreaga grozăvie a situaţiei:

Deplasarea Pământului spre astrul de foc *reîncepuse!*

Aceasta însemna că forţa tainică împotriva căreia Pământul deschisese apriga bătălie, apărându-şi existenţa, acţiona acum mai puternic. Contraatacului Terrei îi răspundea un nou atac, menit sa Copleşească orice apărare.

Planeta, care abia cu câteva zile în urmă răsuflase uşurată, se cutremură înfricoşată. Simţământul zădărniciei începu să cuprindă tot mai mulţi oameni. Se întrebau dacă mai avea oare vreun rost lupta, rezistenţa lor se simţeau ca locuitorii de altădată ai legendarei Atlantide în zilele scufundării continentului, ca mulţimile medievale în faţa molimelor pustiitoare.

Consiliul Planetar Suprem se întruni din nou. Se făcură iar calcule, apoi planuri după planuri.

Se stabili cu mare exactitate cu cât trebuia sporită puterea jetului sud-polar pentru a învinge creşterea acţiunii de atragere spre Soare.

Instalaţia urma să fie refăcută, dezvoltată. Se fixă şi un termen destul de scurt, dar pe deplin realizabil în condiţiile tehnicii nucleare, de trei zile. Reconstrucţia se putea face, bineînţeles, mai rapid decât construcţia iniţială. Toate eforturile urmau să fie concentrate în această direcţie. Pământenii primiră noi indicaţii de muncă. Nimeni nu se îndoia că aveau să le îndeplinească până la capăt, deşi de această dată convingerea şi însufleţirea scăzuseră mult. Oamenii se temeau că, dacă vor izbuti, stihia va creşte din nou, nemăsurată, de neînvins…

Savanţii efectuară observaţiile şi cercetările necesare. Uzinele Pământului lucrau cu toate puterile. Convoaie nesfârşite de mijloace de transport duceau cu mare repeziciune cele trebuincioase în Antarctida. Instalaţia creştea pentru a deveni mai puternică.

— Avea dreptate Varga, observă într-o seară, la clubul complexului, Otilia, într-o dispută aprinsă cu Horia Moldovan. Am mizat totul pe acţiunea de la Polul Sud, uitând că dezlegarea enigmei care se ridica în faţa noastră este tot atât de vitală. Şi

iată că forța necunoscută, cauza contracției sistemului, cu care am vrut să ne luptăm orbește, se dovedește mai puternică.

— Noi nu vom da înapoi, spuse președintele. Bătălia e angajată. De ambele părți sporesc sforțările, se aduc noi efective.

Otilia oftă:

— Numai că nu ne cunoaștem adversarul, nu știm de unda vine calamitatea care ne încearcă.

— Și, după voi, ce-ar fi de făcut? întrebă președintele.

— Acum? Nu știu. Dar am convingerea că nu trebuiau suspendate călătoriile cosmice, izbucni cercetătoarea. Mii și mii de nave ar fi trebuit să fie trimise în toate regiunile sistemului planetar, institute special create urmând să prelucreze datele strânse de ele…

— Ar fi însemnat o risipire a forțelor pe care am ținut să le concentrăm într-o singură direcție.

Otilia tăcu câteva clipe, apoi spuse dintr-o dată:

— Dacă ar fi plecat o mie, zece mii de rachete în direcția în care a plecat „Temerarul”, n-ar fi fost oare mai nimerit? Am fost poate prea masivi în acțiunea noastră, trebuia să fim și mlădioși. Expediția Cosma-Varga a descoperit originea luminii purpurii. Dacă am fi strâns mii de astfel de date, dacă ne-am fi propus un temeinic studiu al anumitor regiuni ale sistemului, poate că am fi aflat și alte căi de rezolvare a problemei.

— Iluzii, sau, mai bine zis, simple presupuneri, comentă președintele.

Discuția dură până târziu. Mai erau și alți cercetători acolo, care își spuseră părerile, de altfel destul de contradictorii.

Un gând nemărturisit era pe buzele tuturora: concluziile nu le va mai trage probabil nimeni, căci substanța Pământului se va cufunda în masa de gaze incandescente ale Soarelui, iar atomii care formează astăzi strălucita civilizație terestră se vor amesteca cu granulele sclipitoare sau se vor zbate în vârtejurile petelor solare.

Vor țâșni în protuberanţe uriașe și vor aureola astrul zilei, contribuind la măreția coroanei sale argintii.

*

Când jetul reactiv izbucni din nou, forța lui era de trei ori mai puternică decât prima dată.

Calculatorii lucrau zi și noapte la mașinile lor uriașe pentru a stabili cu exactitate efectul. În scurt timp, comunicară un rezultat care aducea vestea mult așteptată: stihia necunoscută fusese de această dată înfrântă și era greu de presupus că-și va putea spori și mai mult forța nefastă a Globul terestru se întorcea spre vechea lui orbită, supus de puterea rațiunii umane.

Miliarde de făpturi omenești își regăsiră liniștea. Biruința părea definitivă.

Cronica lui Triton

În aceste zile de mare frământare, dar și de imensă bucurie pentru locuitorii planetei, deveni cunoscută, în traducere terestră, un fel de declarație a „oamenilor-șerpi”. Aceasta a devenit mai târziu cunoscută sub denumirea „Cronica lui Triton”.

Iută, pe scurt, cuprinsul ei, tradus și adaptat înțelegerii pământești:

„Suntem bătrâni, bătrâni ca vremea.

Voi, oamenii, nu existați încă pe Pământ când astronavele noastră v-au cunoscut planeta pentru prima dată. Pe atunci țărmurile și mările terestre arătau cu totul altfel decât acum, vegetația era mai bogată, pădurile și mlaștinile mai multe, iar norii mai denși. Aburi grei pluteau deasupra tuturor locurilor.

Din animalele pe care le-am zărit atunci, uriașe și vorace, niciunul nu se mai vede azi.

Noi însă eram aceiași ca și astăzi, căci nu ne-am schimbat de mult.

Suntem locuitorii corpului ceresc pe care îl numiți Triton, unul dintre cei doi sateliți naturali ai planetei pe care ați botezat-o Neptun. În vremuri de demult, când Soarele era mai darnic cu căldura lui. Triton avea o atmosferă bogată și viața înflorea la suprafața lui. Dar globul nostru era mai mic decât al vostru, și atracția lui slabă nu a reușit să rețină învelișul gazos. Atmosfera se risipea treptat în spațiul cosmic, iar Soarele îi încălzea tot mai slab suprafața.

Pe atunci noi ajunsesem la un grad înalt de civilizație. Tehnica noastră se ridicase pe o treaptă de care a voastră de-abia se apropie, iar limbajul depășise de mult pragul cuvintelor, fiind supranoțional; ne înțelegeam transmițând idei și raționamente

în întregul lor, prin semne de tipul celor folosite în logica voastră matematică.

Aveam mijloace puternice de a descoperi o cale de salvare.

Astronavele au început să colinde spațiul cosmic, în căutarea unui nau locaș. Dar, între timp, s-a găsit o altă soluție, chiar în cuprinsul corpului nostru ceresc. Ne-am folosit de faptul că interiorul lui Triton are numeroase goluri; le-am mărit, le-am amenajat pentru existența noastră; în sfârșit, am absorbit acolo bruma de atmosferă care ne mai rămăsese.

De atunci, milioanele de ani s-au scurs unul după altul, fiecare dintre ele aducând o nouă desăvârșire a existenței noastre. Pluteam în caverne și nu ieșeam la suprafață decât pentru a face cercetări sau pentru a explora cu navele cosmice zonele apropiate de corpul nostru ceresc. Am încercat, în ultima vreme, să intrăm în legătură și cu voi, așa cum eram în comunicație cu alte lumi, dar diferența dintre limbajele noastre a împiedicat stabilirea unei înțelegeri.

Cu patru ani părinteşti în urmă am fost loviți de o grea nenorocire. Pe când în Triton se excava un nou sistem de grote, s-a ajuns la un filon aflat în legătură cu nucleul puternic radioactiv al satelitului. Emanațiile, de o intensitate îngrozitoare, care au provenit de acolo s-au răspândit în câteva ore în cavernele locuite. Cu toată știința locuitorilor noștri, câteva zile mai târziu, grotele nu mai cuprindeau nicio făptură vie.

Interiorul lui Triton devenise un cimitir lugubru.

Singurii care au scăpat suntem noi, cei câțiva zeci de mii de tritonieni porniți în expediții cosmice. Am aflat în graviplanele noastre tragicul adevăr, recepționând mesajele unor muribunzi.

De atunci căutăm un lăcaș planetar prielnic.

La început, când am ajuns aci și am dat ochii cu voi pentru prima dată, am fost cuprinși de o repulsie de neînchipuit. Știți, noi avem un simț al frumosului foarte dezvoltat. Tritonienii v-au privit și s-au cutremurat.

Ce pot reprezenta oare acest soi de făpturi greoaie, păroase, albicioase și grotești decât niște lighioane cu totul inferioare? Ne spuneam noi cu. Dezgust.

Dar ne-am deșteptat curând din această subiectivitate, de care nu scapă uneori, după cum se vede, nici făpturile foarte evoluate, iar unii dintre noi au mers atât de departe încât au

spus că poate și voi ne socotiți la fel de urâți cum vă vedem noi, deși această părere a stârnit ilaritate. S-au găsit câțiva care au pretins chiar că descoperă la unii dintre voi urme de grație.

Am început să vă studiem și ne-am convins că sunteți animale superioare, iar fizicește semănați cu noi mai mult decât s-ar părea la prima vedere.

În ce privește cosmocibernoanele voastre, ele ne-au sâcâit zadarnic.

Ne-am dat seama că încercați, naiv, echivalarea cuvintelor și semnelor izolate. Nu aveam în navele noastre nicio arhivă a vechii noastre civilizații, care, la vremea ei, se servise de limbajul cuvintelor, așa că a durat destul de mult până ce am reconstituit acest mijloc, atât de rudimentar, de comunicare. Abia după ce am stabilit echivalența limbajului vostru cu străvechiul nostru limbaj de cuvinte am putut face o legătură elementară cu cosmocibernoanele voastre.

Acum însă, în sfârșit:, ne înțelegem. Știm chiar că ne-aţi botezat «oamenii-șerpi», ceea ce ni se pare destul de caraghios, căci nu semănăm nici cu unii, nici cu alții. Ne pare rău de toate spaimele și neajunsurile pe care vi le-am pricinuit în primele zile ale întâlnirii noastre.”

Bucurii și necazuri

Deznodământul fericit al evenimentelor de pe Pământ fu primit cu imensă bucurie de cosmonauții „Temerarului”. O dată cu stabilirea legăturii cu Terra, Dinu și Cosma comunicară toate observațiile lor, care fură prelucrate cu multă grijă. În cea de-a zecea zi, Horia Moldovan le spuse:

— De acum, nimic nu mai poate împiedica salvarea Pământului. Datele transmise de voi în ultimă vreme privitoare la poziția relativă a planetelor ne-au fost de cel mai mare folos.

îl puseră pe președinte la curent cu semnalele captate de pe Umbriel, ceea ce-i stârni un mare interes. Nicio navă nu mai făcuse vreo descoperire similară. Avea să înștiințeze de îndată Consiliul Planetar Suprem.

Acum racheta se afla în imediata vecinătate a planetei Uranus. Continuau să schimbe semnale, dar nu izbuteau să se facă înțeleși.

— Cerură să li se îngăduie să lege micul cosmocibernon al rachetei de cosmocibernonul mare al complexului.

Horia Moldovan chibzui până să le dea răspunsul. Cosmocibernonul de la Iezer, ca și celelalte cosmocibernoane ale planetei, era deocamdată ocupat. Și totuși descifrarea semnalelor umbrieliene era prea importantă ca să fie neglijată.

— Peste cât timp ajungeți în punctul cel mai apropiat de Umbriel?

— Aproximativ peste 76 de ore, îi explică Dinu Varga.

— Bine. Trebuie să terminăm niște descifrări de mesaje ale „oamenilor-șerpi”. Asta va dura cel mult încă 34 de ore. Pe urmă, cosmocibernonul vă aparține. Vă urez din toată inima mult succes. O veste interesantă pentru Căliman: există într-adevăr făpturi raționale al căror limbaj este format din unități globale, așa cum presupunea el.

Dinu și Cosma începură pregătirile. Acum nu mai exista nicio îndoială că semnalele misterioase veneau dinspre suprafața lui Umbriel, Era limpede că centurile de radiații existente în jurul planetei.

Uranus aveau proprietăți atenuante, ceea ce făcea ca de pe Pământ semnalele să nu poată fi recepționate.

Orele treceau.

Simțeau că se apropie clipa cea mai importantă a expediției cosmice. Ca să fie siguri că nimic nu-i va tulbura în timpul muncii de descifrare, Varga se duse în cabina de pilotaj pentru a verifica starea rachetei și poziția ei. Zăbovi mai mult decât era de așteptat. Când se întoarse, Cosma observă pe chipul prietenului său o paloare pronunțată. Încercă, ca întotdeauna, să gonească supărarea cu o glumă:

— Ai întâlnit vreun umbrielian, Dinule? Sunt cumva canibali?

Varga nu-i răspunse.

Cosma veni spre el și-l apucă de umeri.

— Ce s-a întâmplat, omule? Ne-a îndrăgit iar vreun asteroid? Sau poate te-a mușcat un „om-șarpe”?

Răspunsul veni bolborosit:

— Stăm rău, Cosma. Am fost orbi! Semnalele umbrieliene și apoi faptele aflate de pe Pământ ne-au cam zăpăcit, ne-au făcut să pierdem din vedere controlul „Temerarului”. Vina e în primul rând a mea, chiar numai a mea.

— Dar ce s-a întâmplat? O nouă primejdie? O vom înfrunta. Căile Cosmosului n-au fost niciodată șosele asfaltate. Hai, spune

odată! Doar nu vrei să-ți aplic pentru descifrarea gândurilor cosmocibernonul ca unei făpturi care nu cuvântă pământește. Au năvălit cumva solarienii, supărați de versurile mele?

Dinu Varga se uită temător la tovarășul său de drum. Se gândi iar la prăbușirea biologică care-l pândea pe Cosma fusese avertizat că se putea produce în urma unui șoc psihic, de pildă a unei mari emoții. Totuși trecu peste ezitarea sa, căci nu-i mai rămânea altceva de făcut.

— O vom înfrunta, desigur, spuse el, reluând aproape mecanic cuvintele lui Cosma, vom căuta o ieșire neapărat. Nu va fi însă ușor. Suntem aproape niște… naufragiați. Motoarele sunt acum neputincioase. Rezerva de substanță de lucru de care dispunem este ca și epuizată. În orice caz… nu mai avem destul pentru a ne întoarce peste un an pe Pământ, așa cum era proiectat. Asta este absolut sigur.

Cosma nu-și pierdu cumpătul. Întrebă:

— Deocamdată însă zborul poate continua, nu-i așa?

— Firește. Înaintăm ca un corp ceresc oarecare ce se rotește în jurul Soarelui pe orbita dinainte calculată, în virtutea inerției. Dacă nu va surveni nimic neprevăzut, vom fi probabil peste opt ore și ceva la o distanță de câteva milioane de kilometri de Pământ.

— Și atunci vom Cere eventual ca o rachetă de salvare să he capteze… Putem solicita ca depe acum să se facă calculele și pregătirile necesare.

— Da, fără îndoială. Numai că poziția exactă pe care o va avea atunci planeta noastră e greu de prevăzut. Nu uita marea acțiune în curs. Iar dacă mai pătrundem o dată în vreo zonă periculoasă suntem pierduți, căci nu ne vom putea smulge din ea.

Tăcerea nu dură decât câteva clipe. Când Varga auzi glasul lui Cosma se mai liniști; suna încrezător, optimist.

— Ascultă, Dinule! Nu trebuie să te învinovățești cu nimic. Chiar dacă ai fi verificat de sute de ori indicatoarele, tot n-ai fi putut să schimbi ceva. Doar nu voiai să te resemnezi în situația de prizonier al asteroidului?! îți fac o mărturisire. Am o meteahnă, care ție ți se pare, desigur, ciudată. Conștiința riscului îmi dă un sentiment de bucurie și de forță. Dacă vom

ajunge să călătorim spre stele așa cum circulăm pe bicicletă, nu voi mai simți niciun fior, nicio bucurie.

Și... mai voiam să-ți spun ceva. Eu cred, ca și Oieru, în frumusețea calculelor, în viața pe care omul o dă cifrelor. Am înțeles că mai dispunem de o cantitate, e adevărat mică, de substanță de lucru. Poate că vom izbuti să calculăm o traiectorie care să ne ducă spre Pământ cu un consum cu mult mai redus decât îl presupuneam inițial necesar. Avem o sarcină grea, foarte grea. Nimic nu-i mai tulburător decât să dovedești că imposibilul este posibil, adică să-l învingi prin puterea științei și elanul îndrăznelii. Și apoi nu uita pe umbrielieni. Nu mai suntem singuri, Dinule, în această parte a lumii. Ce-ar fi să dăm o raită pe la ei? Pușі față-n față, ne-am înțelege mai ușor.

Dinu Varga nu răspunse nimic.

— Știu, continuă Cosma, că ție ți-a fost teamă că-mi vei produce emoții; de aceea ai șovăit să-mi comunici vestea, ca în vremea când îmi erai tutore. O să înveți oare vreodată să-ți cunoști într-adevăr fiul adoptiv?

împreună se apropiară de geam. Pe cer strălucea, învăluit în veșnicii săi nori de metan și amoniac, uriașul Uranus.

Un semnal răsună.

Cosmocibernonul mare al Complexului de la Iezer le stătea la dispoziție.

Munca de descifrare începu, absorbindu-i într-atâta încât nu mai avură răgaz pentru alte griji.

Pe Pământ viața reintra în vechiu-i făgaș.

Cercetătorii de la Iezer se simțeau cuprinși de febra clipelor mari, mașinile, aparatele, instrumentele funcționau cu repeziciune și preciziei măsurând și dirijând victoria omului asupra naturii.

Pământul se întorcea cuminte spre vechea lui matcă cosmică. Ce mândră de victoria ei era umanitatea! Planeta a treia învingea procesul general de contracție al sistemului planetar.

Despre imposibilitatea vieții pe Pământ

Uriașa capacitate de comparare și selecție a marelui cosmocibernon pământesc stabilea treptat, prin intermediul fratelui său mai mic de la bordul „Temerarului”, echivalența noțiunilor, înțelegerea dintre cele două seminții de făpturi: locuitorii Terrei ți umbrielienii.

Toma Oieru dăduse o sugestie care se dovedi de o însemnătate covârșitoare. Amintindu-și de □ convorbire pe care o avusese cu luni în urmă cu câțiva prieteni, propuse să se încerce drept cheie folosirea noțiunilor descifrate din mesajul Ravadani.

Potrivirea se dovedi deplină, și descifrarea mesajelor umbrieliene făcu un mare pas înainte.

Vestea se răspândi cu repeziciune pe Pământ și produse o mare emoție. Umbrielienii vorbeau deci aceeași limbă ca și logorobotul navei care vizitase cu decenii în urmă sistemul nostru planetar și lansase mesajul Ravadani!

Semnale de tot felul alergau între cele două posturi de emisie, aruncând puntea rațiunii peste prăpastia cosmică existentă între cele două lumi, dând clipelor solemnitatea confruntării civilizațiilor.

Cu toate acestea, un obstacol interveni pe neașteptate în mod inexplicabil, și aceasta tocmai într-un moment crucial. Izbutiseră să convină cu precizie asupra modului de a concepe structura sistemului solar, și cosmonauții tereștri semnalară că ei sunt pământeni, adică locuitori ai celei de-a treia planete în ordinea depărtării de Soare.

Li se răspunse că nu s-a înțeles comunicarea.

O repetară.

Din nou același răspuns.

La a doua repetare, li se ceru să refacă întreaga schemă convenită privind identificarea corpurilor cerești. Pierdură aproape o oră cu o reverificare amănunțită.

Pe urmă pământenii își semnalară din nou obârșia.

— Sunteți cumva făpturi în trecere pe planeta a treia și venite, de fapt, din alt sistem solar? întrebară umbrielienii.

— Nu, pământeni! transmiseră Cosma și Dinu, din ce în ce mai nedumeriți și aproape supărați de această insistență fără rost.

Emisiunea se întrerupse după o scurtă comunicare a umbrielienilor, care suna astfel:

— Revizuim tot coiul stabilit. Trebuie să fi intervenit undeva o eroare logică de bază. În stabilirea relațiilor cosmice mai sunt cunoscute astfel de neînțelegeri.

Se pierdea un timp prețios.

Seismul

Tăcerea dură mult, nespus de mult, mai ales măsurată cu nerăbdarea celor doi cosmonaut! Pământeni.

După câteva ceasuri, Cosma și Dinu se neliniștiră. „Temerarul” continua să zboare cu o viteză apreciabilă, și peste cel mult 25 de ore aveau să iasă din zona cea mai favorabilă contactului. Începură de aceea să emită semnale, cerând reluarea urgentă a legăturii. Umbriel însă continua să tacă cu îndărătnicie. Întrebările, transmise în codul convenit, nu primeau niciun răspuns.

întreaga convorbire cu umbrielienii fusese, evident, înregistrată. Cosmonaut îi o reascultară cu multă luare-amiute, nădăjduind să desprindă un înțeles, care să le deslușească pricinile atitudinii celor de pe satelitul uranian.

— Oameni cu convingeri ferme, ce mai! observă Cosma, făcând haz de necaz. Din moment ce sunt siguri că existența noastră este o aberație, nici n-au cu cine să mai stea de vorbă.

Lui Dinu nu-i plăcea acest fel de a vorbi:

— Ai găsit momentul să faci glume; acum când pierdem o ocazie extraordinară, poate unică.

— Și dac-aș sta bosumflat, ca tine, ce-aș avea de câștigat? Ce vrei, eu, ca om al Cosmosului, privesc lucrurile ceva... mai de sus decât tine. Și tocmai de aceea le surprind și latura comică.

Gândește-te bine: umbrielienii ăștia parcă ne întind o oglindă, în care să contemple prostia noastră.

— Ce nou paradox ai mai născocit?

— Niciun paradox, Dinule. Dar parcă și noi privim uneori cu îndoială existența lumilor care nu ne seamănă. În contact cu ele, cine știe dacă nu ne-am teme că suntem în prezența unor iluzii optice sau auditive.

— Mai bine te-ai frământa să găsești o soluție!

— Colocviu cu sila nu se poate dacă nu ne vor, noi degeaba îi vrem. Eh. Dacă vreo umbrieliană s-ar fi îndrăgostit de mine, eram acum departe cu conversația.

Nu apucă să termine, că un zgomot puternic îi acoperi vorbele. Mădularele rachetei scrâșneau, pereții „Temerarului” tremurau, de parcă nava ar fi fost un avion surprins de o vijelie. Deodată, podeaua începu să oscileze violent, balansându-i dintr-o parte într-alta.

Dinu, izbuti să ajungă la un hublon, ținându-se de mobilele din cabină.

— Privi îndelung firmamentul:

Nu se vede nimic deosebit, observă el.

Cosma mai nesigur pe picioarele sale, fusese, zvârlit cât colo. Căzuse cu fruntea în speteaza unui fotoliu, încât își. Pierdu aproape cunoștința. Când își reveni, după câteva clipe, auzi tocmai cuvintele pe care le rostise mai înainte Dinu. Spuse și el cu voce slabă:

— Să știi, Dinule, că în sfârșit ne-au răspuns umbrielienii… Ce-o fi în mintea lor?… Mai domol, fraților întru rațiune… că rămâneţi fără interlocutori.

„Temerarul” era prins într-o acerbă încleștare cu forța nevăzută. Intensitatea acțiunii misterioase, care se exercita asupra navei, creștea și descreștea alternativ, dându-le uneori iluzia că totul se va liniști, pentru ca, după scurt timp, să le fluture în față spectrul distrugerii.

— Urmăriți oare să ne nimiciți? transmise Dinu Varga spre umbrielieni. Încetați experiența aceasta nenorocită, căci altfel ne veți avea pe conștiință…

Receptorul navei rămânea mut.

Cosma transmise și el:

— Știm că ne ascultați cuvintele… deși nu credeți încă în ele… Dați-ne însă prilejul… unei explicații complete… încercați să învingeți prejudecățile care vă înșală. —. Reluați convorbirea, umbrielieni!

Vorbea greu, cu dese întreruperi, căci echilibrul său fizic era precar.

Zguduiturile și zgomotele. Continuau însă. Era ca și cum un uriaș al Cosmosului ar fi prins racheta între degetele sale, pentru a o scutura fără milă, ba mai tare, ba mai încet.

Deodată, trei scurte izbucniri purpurii de lumină pătrunseră, prin hublouri, în navă, orbindu-i aproape. În același timp, trei bubuituri puternice răsunară.

Urmă o liniște aproape deplină. Doar vibrația carcasei de metal al navei și un zumzet ca de stup de albine aminteau cele petrecute.

Cosma nu-și pierduse cu totul umorul:

— Mi se pare că ăsta a fost salutul de bun venit… De ce să ne mirăm? Parcă noi nu tragem cil tunurile, nu facem focuri de artificii de marile sărbători?

Dinu Varga nu părea să asculte vorbăria prietenului său. Profitase de acalmia ivită pentru a trece în cabina de pilotaj.

în câteva clipe, erau amândoi în fața mesei de comandă.

— Viteza și direcția navei sunt neschimbate! fură primele vorbe pe care le rosti Varga cu un simțământ de ușurare.

Din această cabină, care avea pereții de material transparent, spectacolul cosmic putea fi cel mai bine contemplat. Nu zăriră, nicio schimbare importantă. Zgomotul — vibrației, care continua, deși atenuată, le reînvia însă mereu amintirea întâmplărilor prin care trecuseră.

— Nas fi exclus ca povestea asta să nici nu fi avut vreo legătură cu umbrielienii, observă Cosma.

Dinu cerceta acum cu atenție curbele înscrise de aparatele înregistratoare, se cufundă apoi, pentru puțin timp, în calcule.

— Ei bine? îl întrebă Cosma. S-a făcut lumină în mintea ta? Ia exprimă-ți verdictul.

— Seism cosmic!

— De ce natură?

— Un flux de unde electromagnetice, extrem de puternice, ne-a prins în raza lui.

— Ai putut determina direcția din care venea?

— Dinspre Umbriel.

— Ești sigur, Dinule?

— Indicațiile aparatelor nu-mi îngăduie nicio îndoială.

— Deci ei au fost! Ce lipsă de delicatețe… Ce-or fi vrut de fapt?

— Știu eu, Cosma? Să se convingă că nu suntem o amăgire.

— Ne-or fi fotografiat, după un procedeu umbrielian… Grozav aș vrea să aflu ce filosof sceptic le-a fost părinte spiritual. Sau poate că la ei este atotputernică vreo școală de gânditori cam de felul sofiștilor, care-ți demonstrează că melcul merge mai repede decât aleargă iepurele. Ce zici?

— Zic că ești un palavragiu fără pereche. Ai tăcut decenii la rând pe asteroid și-acum ți-ai dat drumul cu mine.

— Te înșeli. N-am tăcut nici atunci. Vorbeam singur. Făceam chiar exerciții de conversație. Dac-aș fi tăcut, aș fi uitat să vorbesc și poate că înnebuneam.

— De-ar vorbi umbrielienii a suta parte din cât vorbești tu…

Umbriel răspunde

Deodată, din cealaltă cabină, se auziră răsunând semnale. Cosmonauții grăbiră într-acolo. Umbrielienii intraseră din nou în legătură cu ei. Urmă un dialog care, în limbaj cosmic, ar putea fi transpus astfel:

— Reluăm legătura. Am identificat și explorat electromagnetic nava voastră cosmică, sperăm că fără a vă cauza neplăceri. Dar cine sunteți, nu putem ști.

— V-am spus doar!

— Să nu fie vreo greșeală de codificare.

— Exclus umbrielieni. Totul e clar, așa cum v-am informat.

— Deci, după voi, planeta a treia ar fi purtătoare de viață și încă\ de viață superioară?

— Ca și Umbriel.

— Cu Umbriel vă vom spune îndată ce este. Lucrurile nu-s chiar așa de simple.

— În raționamentele voastre despre planeta a treia s-a strecurat undeva o eroare. N-aţi încercat s-o descoperiți, umbrielieni?

— Nu, n-am găsit-o. Spuneți-ne, presupuși locuitori ai planetei a treia, nu sunteți cumva cosmonauți de pe vreun sistem solar îndepărtat care v-ați apucat să ne faceți o farsă? Un astfel de umor cosmic n-ar fi nicidecum la locul său.

Deținem dovezi sigure cu privire la imposibilitatea vieții în sistemul planetar în care ne găsim atât noi cât și voi aceste dovezi au fost stabilite încă cu decenii în urmă. Spuneți-ne deschis: vă țineți de glume?

— Nici gând. Suntem locuitori ai planetei a treia, adică pământeni.

— Locuitori ai planetei a treia? Pământeni? Cu neputință! Așa ceva nu există. Cea de-a treia planetă este pustie, ca și celelalte corpuri cerești ale acestui sistem.

— Dar voi nu sunteți parcă din acest sistem?

— Cu noi este cu totul altă poveste.

Cei doi locuitori ai Terrei aveau de ce să fie uluiți. Eroarea mesajului Ravadani se reedita. Umbrielienii, a căror existență nici nu fusese bănuită pe Pământ, erau convinși că globul terestru este nelocuit.

Se întrebară și ei câteva clipe dacă nu erau cumva victimele unei farse, dan această presupunere fu repede înlăturată. Pentru a spulbera orice dubiu, transmiseră o imagine a sistemului solar pe care era însemnată traiectoria „Temerarului”, având ca punct de plecare Pământul, precum și câteva fotografii de pe Terra.

Apoi întrebară:

— De ce susțineți că planeta noastră e nelocuită?

Răspunsul fu destul de lung, iar codul stabilit nu era deocamdată nici pe departe perfect, așa încât nu înțeleseră mare lucru. Totuși pricepură o serie de considerente pe care umbrielienii își întemeiaseră teoria greșită potrivit căreia globul terestru ar fi o lume moartă.

— În primul rând, spuneau făpturile de pe Umbriel, în atmosfera Pământului metanul și bioxidul de carbon, „gazele vieții”, nu există decât în cantități neînsemnate. În al doilea rând, temperatura cea mai potrivită pentru dezvoltarea formelor de viață, 2–5 grade Celsius, conform terminologiei terestre, este o raritate la suprafața planetei a treia, care are o climă considerată de umbrielieni „supratoridă”. În al treilea rând, Pământul este lipsit de o atmosferă suficient de densă, de felul celei considerate de umbrielieni propice, și nu poate, de aceea, împiedica pătrunderea radiațiilor nocive provenite din spațiul cosmic. În al patrulea rând, atmosfera terestră conține cam o cincime oxigen liber; plantele umbrieliene, supuse experimental unor astfel de condiții, s-au oxidat și au ars; acelaşi lucru s-a întâmplat cu organele respiratorii ale unor animale. În al cincilea rând, excesul de vapori de apă, specific terestru, n-ar putea decât să intoxice orice ființă vie.

Acestea nu erau singurele argumente. Toate însă convergeau spre aceeași concluzie: imposibilitatea vieții pe Pământ.

— Ce lecție pentru geocentriștii noștri! exclamă Dinu Varga după primirea acestei stranii comunicări. Să înțelegem, în sfârșit, că nu toate formele de viață cosmice trebuie considerate

identice sau similare celor pământești, că deosebirile pot fi foarte mari.

— Vasăzică, totuși… locuitori ai planetei a treia? Iscodiră umbrielienii o ultimă dată, destul de intrigați.

— Da, pământeni, le explică astrobiologul. Ați făcut o greșeală în raționamentele voastre, confundând condițiile prielnice vieții cunoscute de voi cu condițiile prielnice vieții în general. Și la noi s-a greșit uneori în acest sens. De aceea, unii au tras concluzia că o serie de planete sunt nelocuite, iar faptele i-au dezmințit.

— Nu-i așa că nici voi nu existați? amestecă Cosma o glumă în mesaj. Cu un asemenea consum de metan sunteți pentru noi un nonsens desăvârșit.

în receptoare se auzi un vacarm de șuierături. Umbrielienii râdeau.

Mai întrebară apoi cum arată locuitorii Terrei și rămaseră mirați că nu le seamănă pe deplin.

Savanții lor elaboraseră în amănunt teza că orice făptură rațională, oriunde s-ar afla în Cosmos, trebuie să fie o copie fidelă a umbrielienilor.

Dinu și Cosma aflară treptat tot mai multe date despre existența interlocutorilor lor. Unele dintre acestea explicau accentuatul lor subiectivism.

în realitate, făpturile de pe Umbriel proveneau dintr-un alt sistem solar, de pe o planetă veșnic acoperită cu nori denși, denumită de ei Oro. Umbrielienii erau deci de fapt orolieni, iar pe Umbriel nu se aflau decât în trecere. Datorită norilor care nu lăsau să se vadă cerul, civilizația lor se dezvoltase până acum vreo cinci sute de ani tereștri fără să cunoască astrele, corpurile cerești exterioare planetei. Pe această bază apăruse și se dezvoltase ideea că singura lume este cea oroliană, iar dincolo de mantia de nori nu se află decât neantul. Nici Soarele sistemului lor nu se zărea de pe suprafața lui Oro, iar lumina zilei și întunericul nopții erau, de aceea, învăluite în mister sau explicate în mod greșit.

Abia o dată cu descoperirea radiațiilor infraroșii începuseră să-şi facă, orolienii (așa le vom spune mereu de acum înainte) o idee asupra existenței lumii exterioare, căci văzuseră prima oară lucrurile aflate dincolo de nori. Mai târziu izbutiseră să

lanseze primii sateliți și exploraseră cu navele cosmice planeta vecină, Ibihu, intrând astfel în contact direct cu Universul.

îndelungata epocă în care nu cunoscuseră decât suprafața lui Oro lăsase însă, se pare, urme adânci în mentalitatea lor.

Încercarea pe model

Treptat codul se îmbogățea și comunicarea se făcea tot mai lesnicios. Ore întregi se schimbară informații despre cele două civilizații.

Pământenii descris eră pe larg fenomenul de contracție suferit de sistemul nostru planetar, pe care se părea, de altfel, că orolienii îl cunoșteau mai de mult. Dură multă vreme până ce izbutiră să le explice ce calamitate reprezentase pentru Pământ părăsirea orbitei naturale. Le înfățișară întreaga tragedie a vieții terestre, mutilată de schimbarea condițiilor ei firești, și apoi acțiunea eroică ce dusese la salvarea planetei.

Urmă o tăcere îndelungată, încât crezură că s-a pierdut legătura. În sfârșit, orolienii comunicară iar:

Suntem vinovați față de voi. Ne dăm seama că orizontul nostru de neînţelegere n-a fost de ajuns de cuprinzător, că numai datorită eroismului pământenilor a putut fi evitată o catastrofă îngrozitoare. Noi n-am vrut să facem niciun rău nimănui, dar asta nu ne micșorează cu nimic vina. De acum înainte, această întâmplare ne va fi de învățătură. Ascultați-ne, trimiși ai Pământului, și comunicați cele ce veți afla pe planeta voastră:

Cu optzeci de ani de-ai voștri în urmă, savanții orolieni au descoperit un fapt uluitor. Curbura razelor de lumină provenită de la stele în câmpul gravitațional al Soarelui nostru prezenta devieri de până la trei miliardimi de secundă de arc.

Abaterile erau, desigur, mici, dar semnificația lor era îngrijorătoare. În echilibrul gravitațional al sistemului planetar din care face parte Oro se producea, evident, o perturbare; eram supuși efectului unor unde electromagnetice de mare putere urmărindu-se cu mare precizie fenomenul în decurs de câțiva ani, s-a observat că perturbația era într-o creștere foarte lentă, dar incontestabilă, care putea să ducă, într-un viitor îndepărtat, la alterarea mișcării sistemului planetar orolian.

După multă chibzuială s-a stabilit că numai o experimentare pe model va putea să lămurească până la capăt fenomenul și că

singurul model potrivit, corespunzător în toată complexitatea sa era un alt sistem planetar.

Ați. Ghicit, desigur, acum ce s-a întâmplat mai departe. Am trimis mai întâi. Spre voi o navă automată, care nea comunicat că sistemul, vostru planetar este pe deplin corespunzător încercării și că nu vom dăuna nici unei făpturi, deoarece nu există condiții prielnice vieții.

A fost. Ales momentul mani experiențe *pe* model. Expediția noastră a fost trimisă să observe și să corecteze dirijarea undelor. Ne-am stabilit sediul pe satelitul planetei a șaptea denumit de voi, după cum am aflat acum, Umbriel, alegerea fiind determinată de faptul că aici condițiile gravitaționale — adică forța de atracție — sunt similare celor de. Pe Oro.

între timp, tehnicienii noștri au captat din Soarele nostru o cantitate de energie gigantică și au dirijat-o, sub formă de unde electromagnetice, spre sistemul vostru planetar. Am provocat aci, la voi, perturbația ivită în sistemul nostru, amplificată însă de milioane de ori, pentru ca astfel să ne dăm seama încotro duce și să luăm măsurile cele mai corespunzătoare.

Când voi ați pornit pentru prima dată jetul reactiv de care ne-ați vorbit, oprind alunecarea spre Soare, noi am constatat îndată acest efect al unei cauze necunoscute, care ne încurca socotelile. Crezându-ne în fața unui fenomen natural, am dirijat unde și mai intense spre Pământ, contracarându-vă, fără să știm, eforturile; Cel de-al doilea jet — al cărui rost abia acum îl înțelegem — a depășit posibilităţile noastre imediate de corectare.

Ne pregăteam să căutăm noi mijloace, pe care, sigur, le-am. Fi găsit până la urmă, pentru a-i opune o acțiune și mai puternică, care ar fi putut să fie fatală vieții pe planeta voastră, când descifrarea semnalelor „Temerarului” ne-a pus în fața unei situații noi și uluitoare.

Desigur, încă o dată v-o spunem, niciodată n-am fi întreprins marea noastră încercare pe model dacă bănuiam cât de vag că planetele sunt locuite. Acum vom opri, desigur, acțiunea pe care am întreprins-o, vom face să înceteze efectul undelor care au amenințat să vă nimicească. Iar voi, cei doi locuitori ai planetei a treia, binemeritați cea mai adâncă recunoștință a semenilor voștri, la a căror salvare ați contribuit atât de mult…

Cosmonauții se grăbiră să comunice Consiliului Planetar Suprem cele aflate; transmiseră întreaga convorbire cu orolienii, care fusese imprimată pe bandă.

Apoi, brusc, ca și cum s-ar fi trezit dintr-un vis, își amintiră de propria lor situație. Pământenii nu-i puteau ajuta cu nimic, dar orolienii erau aproape. Se sfătuiră cu aceștia, împreună, ajunseră la concluzia că întoarcerea pe Pământ era deocamdată riscantă. Nu aveau însă nici putința să realizeze frânarea indispensabilă unei coborâri pe Umbriel. Hotărâră, până la urmă, să transforme „Temerarul” în satelit umbrielian. Ulterior, o rachetă de pe Umbriel avea să-i aprovizioneze cu hidrogenul lichid pe care-l pierduseră, astfel ca să-și poată urma călătoria cosmică.

Cosma

Dinu Varga se pregătea să. Treacă în cabina de pilotaj. Se opri în prag.

— Ce facem, Cosma? întrebă el. Folosim ajutorul orolian pentru a ne urma călătoria pe orbita prestabilită pe Pământ?

Pe fruntea lui Cosma, zbârciturile se adânciră parcă brusc și inexplicabil. În ochii lui se citea o gravitate pe care Varga o punea în seama dezvăluirilor din ultimele ceasuri. Când răspunse, Dinu îi auzi vocea ușor schimbată; nu se îngrijoră însă, căci sensul cuvintelor îl arăta același.

— Nici gând, Dinule! Acum, când suntem la doi pași cosmici de colegii noștri astronauți de pe Oro? Te pomenești că se apucă sa viziteze ei mai întâi Pământul, și atunci s-a zis cu gloria nemuritoare. Nu reprezentăm noi oare culorile globului terestru — puțin cam mototolite în urma accidentului alunecării de pe orbită?

„Curios I — își spuse Dinu Varga. De ce-o fi vorbind Cosma cu glas așa de subțire?” În minte i se învălmășeau însă atâtea idei noi și stranii, cu mult mai însemnate, încât nu dădu atenție acestei impresii. Răspunse cu glas tare:

— Ai dreptate. Nu avem dreptul să pierdem un asemenea prilej. După ce ne vor aproviziona, vom coborî pe Umbriel. Sunt sigur că orolienii ne așteaptă bucuroși.

— O să ne facă o primire grozavă! glumi Cosma. Parcă-i văd pregătindu-ne o temperatură de frigider, cum își închipuie ei c-o

jinduiește orice ființă rațională. Sau poate că ne fac pe amândoi piftie, așa, din curtoazie cosmică!

— Te asigur, că ne vor pune la dispoziție încăperi foarte terestre acum au înțeles și le-a fost de învățătură. Le-am dat doar toate explicațiile.

După o pauză, Cosma spuse brusc:

— Ascultă, Dibuie, orice s-ar întâmpla, solul Pământului trebuie să ajungă pe Umbriel!

— Solii, îl îndreptă Varga.

— Da, da… solia trebuie să ajungă!

Lui Dinu i se păru din nou că în spusele lui Cosma se ascunde ceva nemărturisit. Dar nu era pentru prima dată când prietenul său se învăluia în mister și nici nu mai avea timp să stea de vorbă și să-l descoasă; dacă nu începeau îndată pilotarea „Temerarului” spre orbita de satelit și frânarea minimală care era posibilă, ar fi fost curând prea târziu.

— Mă duc să pilotez. Tu odihnește-te. Pari obosit.

Rămas singur, Cosma îi ascultă sfatul. Coborî patul din perete. Nu mai avu însă puterea să se dezbrace și se aruncă pe el așa cum era.

Se simțea rău, din ce în ce mai rău, mai sfârșit.

Nu-i spusese nimic lui Varga, ca să nu-l tulbure. Știa că prietenul său trebuie să facă față unor complicate manevre de pilotaj cosmic…

își aminti de butonul albastru.

Avea simțământul că, apăsând pe el, împlinise o supremă datorie față de Pământ, fată de oameni.

Bănuia ce se întâmplă cu el.. Cu toate acestea, nu se simțea cuprins de panică sau de deznădejde. Na! Cel mult de un regret. Cât de mult ar fi vrut să-i cunoască pe orolieni!

îi veniră, fără să știe de ce, în minte cuvintele cu care îl „mângâiase” Pustnicul în seara eclipsei. Îi spusese „nerod” ! în fond avea dreptate. Într-o împrejurare atât de gravă, se ținuse de glume.

Ușa cabinei de pilotaj se deschise. Auzi vag glasul lui Varga.

— Te-ai culcat? Bravo! Cum te simți?

— De parcă aș fi pe Pământ, pe vechea orbită. Mă frământ cum să zidesc Terrei în Cosmos un arc de triumf, împodobit cu sateliți artificiali și roiuri meteorice, sub care să reintre

victorioasă în vechea-i traiectorie cerească… Vezi-ți de pilotaj, amice, că altfel cădem în picaj în vreo prăpastie umbrieliană. Îmi închipui cum ar apărea vestea în ziarele de pe Pământ: „Temerarul” împotmolit!

Ușa cabinei se închise.

Cosma avu impresia că în gât i se suie gâlgâitul unui hohot de râs stupid, fără rost.

Un fior îi trecu fulgerător prin trup. Apoi începu să se simtă scuturat ca de friguri. Încercă să coboare din pat; poate că puțină mișcare i-ar fi făcut bine. Nu izbuti însă să se clintească, îi veni să strige. Din gâtlej nu-i mai ieși niciun sunet. Se bucură că nu strigase, căci nu voia să-l tulbure pe Dinu. Avea impresia că trupul îi este moale și vâscos.

Brusc, fără vreo explicație plauzibilă, își aminti cu duioșie de zorile care se ridicau în copilărie peste pădurea de lângă satul său natal imaginea îl fermecă asemenea unui vis de demult, care a renăscut — nu știu cum — din plămada lui pământească.

Apoi amintirile pieriră brusc, parcă înghițite de hăul fără fund al Cosmosului. Crezu că zărește obrajii orolienilor — triunghiulari, nemișcați și reci.

Tremurul continua, amețindu-l și amorțindu-l. Parcă se cutremura încăperea. Ochii îi rămaseră pironiți în tavan. Ce frumoase erau bârnele acelea de plastic, imitând lemnul de stejar! Și cum jucau, se aplecau într-o parte, apoi în alta, se curbau, apoi se roteau, nebune. Se gândi ce fericiți trebuie să fie oamenii pe Pământ; trecuseră doar peste ultima stavilă. Erau din nou eliberați de teamă și nesiguranță. Izbândiseră.

Dureri ascuțite începură să-i săgeteze mădularele.

I se părea, că. Icnește, dar era nemișcat, paralizat cu totul. În fața ochilor. Începură să-i salte fluturi violeţi, iar în gură simți o uscăciune grea, înăbușitoare.

Deodată brațul i se ridică într-un spasm involuntar.

înțelese atunci că presimțirea cea mai neagră i se adeverise: *o* mină chircită, zbârcită, înspăimântătoare, de moșneag, apăru pentru câteva clipe. Înaintea ochilor săi. Brațul căzu înapoi.

Da, totul devenise limpede. Prorocirile se împlineau riguros: prăbușirea în bătrânețe… în descompunere și apoi… în moarte…

— Oracol ai fost, Otilia, frumoasa mea! șopti în gând Cosma. Cu o mie de ani în. Urmă, m-aș fi prins să-ți fiu trubadur.

Păcat că Dinu nu era acum lângă el!

Peste câteva ore, prietenul său avea să rămână singur. Singur va coborî pe Umbriel, purtând în rachetă leșul unei epave omenești.

Nu-l pizmuia. Știa prea bine că în izbânda celuilalt va trăi și el, ca un tovarăș al măreției omenești. Se bucura de ceea ce făcuse, fără să se sperie de moarte, care, odată și odată, tot trebuia să. Vină. Nimeni nu poate fi nemuritor. Iar ei murea cu capul sus, știind că s-a străduit să facă ceva pentru semenii săi.

Dar ce păcat că acum, în ultimele clipe, nu era nimeni lângă el!

Vremea se scurgea nemiloasă. Tăcerea și întunericul se lăsau tot mai grele în juru-i. Tremurul corpului nu mai contenea, istovindu-i făptura…

Epilog

Cosma suportase șocul care i-ar fi putut fi fatal.

Nu murise.

Prăbușirea în bătrânețe, cauzată de neconsolidarea tinereții dobândite pe asteroid, n-a fost urmată de prăbușirea în moarte consultat prin radio, medicul care îl tratase pe Cosma îl liniști pe Dinu. Din moment ce Cosma supraviețuise își va putea reveni. Desigur însă *că* la întoarcere va trebui supus unui tratament îndelungat.

„Temerarul” cobora spre Umbriel, după ce orolienii indicaseră măsurile necesare de precauție împotriva unor radiații dăunătoare. Timp de patru zile terestre fusese satelitul acestei planete, iar acum se pregătea să devină oaspetele ei.

Cosmonauţii priveau ecranul televizorului, care le aducea scene terestre, pline de bucuria seninătății regăsite.

Acolo, departe, pe Pământ, imaginea înfățișa acum un dans al „oamenilor-şerpi”. O evoluție plină de originalitate, cu mișcări surprinzătoare și totuși armonioase în ansamblul lor.

Dansul era arta cea mai apreciată la aceste făpturi tritoniene. Prin el exprimau nu numai simțămintele cele mai deosebite, dar ți gânduri de tot felul. Îl concepeau ca un fel de sinteză între frumos și rațiune, care putea da satisfacții intelectuale și estetice. Nu arareori expunerile lor științifice erau completate de dansuri, care clarificau ideile, dându-le deopotrivă strălucire și

forță. De această dată, dansul înfățișa marele proiect tritonian, pe care pământenii îl încuviințaseră de curând.

Un șarpe mare la mijloc în jurul căruia se roteau, în ample unduiri, mereu aceleași, doi șerpi mici reprezentau pe Neptun și lunile sale, Triton și Nereida. Apoi, unul dintre șerpii mici începu să se rotească, cu zvârcoliri ciudate, oglindind evoluția și tragedia lui Triton. Celălalt șarpe mic își părăsi calea de rotire în jurul șarpelui mare, care încerca să-l oprească, și o porni prin spațiu într-un zbor ce părea fără sfârșit.

Iată că bi depărtare se afla încă un șarpe, alături de un altul mai mic, care-i da ocol. Era o pereche deosebită de celălalt grup de șerpi, cu mișcări mai bogate, mai vii. Figurau în dansul tritonian Pământul și Luna.

Șarpele venit din depărtări cercetă totul, apoi începu și el, ca un fiu adoptiv, să se rotească în jurul șarpelui mare, care reprezenta Terra. Mișcările-i exprimau bucuria vieții regăsite.

Dinu și Cosma înțeleseră simbolul acestui dans. Tritonienii aveau să aducă spre Pământ un satelit al lui Neptun, pe Nereida, prefăcându-l în a doua Lună a globului terestru. Deplasarea urma să dureze zece ani. Pe urmă, Nereida avea să fie amenajată pentru viața acestor făpturi bizare, devenindu-le un nou sălaș cosmic.

Treptat imaginea începu să se tulbure. „Temerarul” pătrundea în centura de radiații, care absorbea cea moi mare parte a undelor hertziene venite dinspre globul terestru. Legătura ou Pământul avea, probabil, să se întrerupă pentru toată durata șederii lor pe Umbriel. Erau însă mulțumiți. Planeta lor era salvată. Se întorcea spre vechea-i orbită.

Coborau spre Umbriel.

Vocea pițigăiată a lui Cosma ajunsese de nerecunoscut, dar vorbele-i exprimau aceleași gânduri vizionare de totdeauna:

— Se încheagă comunitatea cosmică, Dinule! Unde ești tu, Giordano Bruno, care prevedeai pluralitatea lumilor locuite, unde sunteți voi, Țiolkovski, Goddard și Oberth, proroci ai călătoriilor siderale, unde sunteți voi, toți cei ce ați crezut în aruncarea punților dintre lumi? Gândul vi se înfăptuiește mai fascinant, mai măreț decât vi l-ați închipuit vreodată!

Omenire, fii mândră de puterea ta!

— Puterea ta, umanitate, întregi Dinu, este puterea oamenilor tăi, a celor care s-au eliberat din lanțurile tuturor robiilor și au pornit, acum o sută de am, în cea mai mare aventură a cunoașterii. Iar tu, prietene, ai adus în veacul nostru prosper suflul eroic al pionierilor vremii noi. Alături de noi, ai învins. Planeta noastră te va numi peste vremi și vremi: Cosma cutezătorul. Și fapta ta va rămâne pildă nepieritoare pentru generațiile viitoare.

SFÂRȘIT